1 BİRİNCİKÂNUN 1940
PAZAR
Üçüncü Yıl - No. 929

Yeni Sabah

T.C. UMUMİ KÜTÜPHANE YZE

Her yerde 5 kuruş GÜNLÜK SİYASÎ HALK GAZETESİ Her yerde 5 kuruş

GÜVEN
Sigorta Sosyetesi
HAYAT YANGIN NAKLIYAT KAZA
Galata - Tel: 44969 - 40630

Alman teklifleri

Sabit oluyor ki Türkiye kendisini müdafaadan başka bir şey düşünmemiştir; kendisine bir taarruz vukua gelmedikçe Türkiyenin harbe karışmağa niyeti yoktur.

Yazan: Hüseyin Cahid YALÇIN

Almanya hükûmetinin Türkiyeye ültimatom şeklinde veya mahiyetinde bazı tebligatta bulunacağına dair ortaya çıkan havadisler tekzip ve tashih oluna oluna, nihayet ortada bir "teklif,, sözü kaldı. Ve bu teklif niyeti inkâr olunmadığı gibi diplomatların normal faaliyetleri cümlesinden telâkki edilmek lâzım geleceği de müdafaa olundu.

Filhakika, bir devlet diğer bir devlete hasmane veya dostane tekliflerde bulunabilir ve bunları da resmî mümessilleri vasıtasile yapar. Binaenaleyh bazı tekliflerde bulunmak bir diplomatın vazifeleri cümlesinden madut olabilir. Fakat esas itibarile, bir hükûmet diğer bir hükûmete bir takım "teklifler,, de bulunursa bundan mevcut münasebetlerin düzetilmesi, değiştirilmesi lâzım geldiği ve bir tarafın bazı şikâyetleri ve talepleri olduğu manası çıkar.

İşte biz Almanyanın şu dakikada Ankaraya yaptığı veya yapmak üzere olduğu tekliflerin mahiyeti hakkında bir şey bilmemekle beraber, sırf bir "teklif,, vukua geleceği noktasında bir memnuniyetsizlik hissettiğimizi söylemek isteriz. Bugünkü siyasî vaziyet ve hava içinde her hangi bir teklif ne kadar nazikâne hazırlıklar ve örtüler içinde sarılı olursa olsun, behemehal bir şüphe ve emniyetsizlik doğurması, hoşa gitmemesi zarurîdir.

Almanya bize ne teklif edebilir? Muhtelif membalar şimdiye kadar bu tekliflerin nelerden ibaret olabileceğine dair türlü türlü şayialar çıkardılar. Mihver devletleri Türkiyeden vaziyetini katî surette tesbit etmesini istiyecekler dediler. Bunun manası, Türkiyeden İngiltere ile olan ittifakını reddetmek, mihver tarafına geçmek, mihver tarafında ya faal ya pasif surette çalışmak talep edilecek demektir. [illegible]

Almanya [illegible] kadar ileri gitmeden de aynı istikamete müteveccih bazı şeyler "teklif,, edebilir. Sonra, mantıkan bu teklifin bir de sonu ve neticesi olmak icap eder. Teklif işimize gelirse şüphesiz ki kabul ederiz. Fakat reddedersek ne olacak?

Bunun Türkiye aleyhinde bazı neticeleri olacağından bahsedilecek ise o zaman yapılan teşebbüsün asıl manası "tehdit,, kelimesile ifade edilmek icap eder. Eğer böyle bir kuvvei müeyyide kullanılmıyacak ise ve alelâde bir istifsardan ileri gidilmiyecek ise onu bir parça tiyatromsu telâkki olunabilecek hazırlıklar içinde, mühim bir hâdise olarak nazarlara arzetmekte ne mana vardır?

Almanya tarafından vukua geleceği veya geldiği anlaşılan teklifi biz en nazik ve yumuşak manasile düşünelim. Bu olsa olsa Almanya ile aramızdaki esaslı ve devamlı bir dostluk tesisini istihdaf eden bir teşebbüs olmak lâzım gelir. Almanya hükûmeti mevcut münasebetleri kâfi derecede dostane görmüyor da bunları samimî bir hale sokmak için bazı çareler düşünüyor ve bu çareleri Türkiye hükûmetine halisane anlatıyor demektir.

"Teklif,, kelimesine verilebilecek mananın en hafifi ve en zararsızı görünen bu şekil bile şu sırada yersizdir ve matlup neticenin tamamen aksini verebilmek tehlikesini ihtiva etmektedir. Türkiye ile Almanya arasındaki münasebetler son sene içinde iki tarafı memnun edebilecek vasıfları haiz olmaktan çıkmış ise eski hali iade için bunun sebeplerini araştırıp o sebepleri ortadan kaldırmak lâzım gelmez mi?

Biz Almanlar hakkında neden şüpheye düştük? Bunu Türk matbuatı belki bin defa izah et-

Hüseyin Cahid YALÇIN

(Sonu sayfa 3 sütun 3 de)

Yunanlılar bir italyan denizaltısı batırdılar

İtalyan - Yunan harbi Yunanlıların lehinde inkişafa devam ediyor

Atina 30 (a.a.) — Resmen bildirildiğine göre, bir Yunan torpidosu bir İtalyan denizaltısını batırmıştır.

Harp hakkında mütemmim tafsilât

Londra 30 (A.A.) — Yugoslavya hududunda bulnan Reuter ajansının hususî muhabiri yazıyor:

(Sonu sayfa 3 sütun 4 de)

Yunan Başvekili general Metaksas hastanede cepheden gelen yaralıları ziyaret ediyor

Atinaya getirilen İtalyan esirlerinden bir grup

Sırb - Hırvat - Sloven ittihadı yıldönümü

Bugün dost Yugoslavyanın millî bayramıdır. Filvaki 1918 yılı ilkkânununun birinci günü Zagrep millî meclisinin bir murahhas heyeti Belgrada gelerek Hırvat ve Slovenlerin Sırbistan ve Karadağla birleştiklerini ilân etmişti. Bu suretle Sırplar, Hırvatlar ve Slovenlerden mürekkep Yugoslavya krallığı işte bundan 22 yıl önce bugün vücut bulmuştur.

Çeyrek asra yakın bir müddet geçtikten sonra Avrupanın şu buhranlı devresinde Yugoslavya bütün evlâtlarının tam ve mutlak itimadı sayesinde istikbale emniyet ve kuvvetle bakmaktadır.

Japonya Nankin hükûmetini resmen tanıdı

Tokyo 30 (a.a.) — Japonyanın "Çin cümhuriyet hükûmeti,, ni tanıdığı resmen bildirilmektedir.

Nankin ve Mançuko birbirlerini karşılıklı olarak tanımaktadırlar.

Çin - Nankin hükûmetinin Japonya tarafından tanındığı bu gün Nankinde akdedilen ve Çin ile Japonya arasında esas münasebetlere mütedair olan muahedede münderiçtir.

Ayni zamanda imzalanan diğer iki vesika şunlardır:

1 — Japonya, Mançuko ve Çin - Nankin'in müşterek deklarasyonu,

(Sonu sayfa 3 sütun 5 de)

Devlet iktısadî teşekküllerinin yıllık toplantısı

Dün Ankarada yapılan toplantıda Başvekil beyanatta bulundu

Ankara, 30 (Hususî Muhabirimizden) — Bugün Başvekilin riyaseti altında Ziraat, İktısad, Maliye ve Ticaret Vekillerile bu maksadla ayrılan elliye yakın mebus ve teşekküller ve millî bankalar meclisi idare reislerile umum müdürlerinden ve umumî mürakabe heyeti reislerinden mürekkep umumî toplantıda Başvekil Dr. Refik Saydam şu nutku irad etmiştir:

"— Arkadaşlar,

Devlet iktısadî teşekküllerinin 1939 yılı bilânço ve kâr ve zarar hesablarını tetkik etmek üzere 3460 sayılı kanununun beşinci maddesi hükmüne tevfikan muhterem heyetinizi içtimaa davet etmiş bulunmaktayım. Sizleri saygı ile selâmlar ve teşrifinizden dolayı hepinize teşekkür ederim.

Umumî toplantının çalışma tarzı mevzuundan evvel devlet iktısadî teşekküllerini mürakabe için kurulmuş olan umumî mürakabe heyetinin mesaisi üzerinde kısaca durmak isterim.

Malûmunuzdur ki, bu heyet memleketimizde yeni kurulan devlet müesseselerinden biridir. Heyetin ancak iki yıla yaklaşan bir mazisi vardır. Bu müddet içinde umumî mürakabe heyeti bir tarafdan teşkilâtını tamamlamaya, mesai esaslarını tesbite uğraşırken, diğer tarafdan da teşekküllerin 1938 yılı faaliyetleri ve vaziyetleri hakkında umumî heyeti tenvir işini başarmağa çalışmıştı.

Heyetin, 1939 yılı sonuna kadar söylenen bu işlerle iştigal mecburiyetinde kalması ve teşekküllerin ve müesseselerinin bilânço formüllerini tesbit gibi işlerle uğraşması teşekküllerle, müessesselerin ve işletmelerin 1933 yılı vaziyetlerini faaliyetlerini ancak 1940 yılının ilk dört ayından sonra tatbika imkân vermiştir.

Bu arada heyete mensub bazı mütehassısların vazifeye davetleri dolayısile işlerinden ayrılmaları da vaki

(Sonu sayfa 3 sütun 7 de)

BULGAR meclisinde görüşmeler

Yugoslav Makedonyası hakkındaki talebler tekrar edildi

Sofya, 30 (a.a.) — Tass ajansının hususî muhabiri bildiriyor:

Sobranya meclisi kralın nutkuna verilecek cevab hakkındaki müzakerata ayın yirmi sekizinde de devam etmiştir.

Muhalif mebuslardan Çankof nutkunun baş tarafında hükûmetin dahilî siyasetini tenkid ettikten sonra haricî siyasete geçerek cenubî Dobrucanın Bulgaristana ilhakı bir taraf dan Salzburg konuşmalarının ve bir tarafdan da Besarabyanın Sovyet Rusyaya ilhakının bir neticesi olduğunu söylemiştir. Çankof Rumanya ile yapılmış olan muahedenin muzır mahiyetini ileri sürmüş ve cenubî Dobrucada bulunan Bulgar halkının çok ağır şerait içinde yaşamakta olduklarına işaret etmiştir. Muahede mucibince Bulgaristan Rumanya hükûmetine bir milyar ley tediyesine mecbur olduğu halde şimalî Dobrucadan gelen muhacirler açlıktan ve her türlü mecburiyetten muztaribtirler. B. Çankof mihver devletlerile ve Sovyet Rusya ile takib olunan dostluk siyasetinin taraftarıdır.

B. Çankof kralın nutkunda Bulgaristanla Sovyet Rusya arasındaki münasebatın iyi bir tarzda inkişaf ettiğine işaret etmiş olmasını alkışlıyarak sözünü bitirmiştir.

Eski başvekilin biraderi mebus Peter Köseivanof beyanatta bulunarak 1918 senesinde Bulgaristan milletine çok ağır bir muahede yükletil-

(Sonu sayfa 3 sütun 3 de)

Harb Vaziyeti

12 adanın vaziyeti

İtalyan işgali altında bulunan Oniki adanın iaşe bakımından müşkül bir vaziyete düşmüş oldukları artık tahakkuk etmiştir. Bilhassa bu adalardan mesahai sathiye itibarile büyükleri yani kalabalık nüfus taşıyanlarının gerçekten acınacak bir hale gelmiş olmalarına şaşmamak icab eder.

Denizlere hâkim olmayan muharib bir devletin denizlerle çevrili veya Okyanuslar aşırı müstemleke ve müsta'merelere tesahüb edemiyeceğini bu vâkıa bir kere daha isbat ediyor.

Bugün Akdenizde İngiliz deniz kuvvetlerinin hâkimiyetini kabulde hâlâ tereddüd edenlere Oniki adanın içinde bulunduğu müşkül vaziyet İtalyanların öyle iddia ettikleri gibi Akdenizi bir İtalyan gölü haline getirmekten çok uzak olduklarını ve Büyük Britanya hâkimiyetinin Cebelüttarıktan Süveyşe kadar tam ve mutlak bir surette teessüs etmiş bulunduğunu kâfi derecede göstermiş olsa gerektir.

(Sonu sayfa 2 sütun 7 de)

İngilizler dün Kolonyaya hücum ettiler

BİR İNGİLİZ DESTROYERİNİN HASARA UĞRADIĞI TEEYYÜD ETTİ

Londra, 30 (a.a.) — Hava nezaretinin tebliği:

Dün gece bombardıman tayyarelerimiz Kolonya şehrindeki nehir limanının tesisat ve münakalâtı üzerine muvaffakıyetli bir taarruz yapmışlardır.

Tayyarelerimiz keza Bremedeki deniz inşaat tezgâhlarını da bombardıman etmişlerdir.

Başka filolarımız Boulogne ve Havre limanlariyle düşmanın bazı hava meydanlarını bombardıman etmişlerdir.

Bütün tayyarelerimiz salimen dönmüşlerdir.

Bir İngiliz destroyeri hasara uğradı

Londra, 30 (a.a.) — Amirallik dairesinin tebliği:

Dün sabah erken Manş denizinde hafif kuvvetlerimizle düşman kuvvetleri arasında vukubulan muharebe hakkında şimdi bazı tafsilât vermek imkânı hasıl olmuştur.

Temas saat 5.40 da hasıl olmuş ve iki taraf da derhal ateş açmıştır. En az üç destroyerden mürekkeb olan Alman kuvveti, bir taraftan torpil atmağa devam ederek büyük bir süratle Fransız sahillerine doğru dağılmıştır. Destroyerlerimizden biri Javelin, muharebenin ilk safhasında bir torpil isabetiyle hasara uğramıştır. Javelin şimdi salimen limana muvasalat etmiş bulunmaktadır.

Destroyerlerimizden biri duman perdesi altında batıya doğru giden bir düşman desyroyerini takib etmişse de karanlık ve duman perdeleri yüzünden yarım saat sonra bu gemiyi kaybetmiştir.

Diğer düşman destroyerleri diğer İngiliz gemileri tarafından cenuba doğru takib edilmişlerdir. Bu destroyerler de karanlıkta kurtulmuşlar ve teması tekrar tesis teşebüsleri akim kalmıştır.

(Sonu sayfa 3 sütun 6 da)

ÇOLAK MOLLA

Tarihin eşini kaydetmediği en büyük pehlivan

Koca Yusufu ve Adalı Halili yenen bu hârikulâde pehlivanın hayatını yakında M. Sami Karayelin kalemile gazetemizde okuyacaksınız.

Işıkların tam karartılması bu akşam başlıyor

Bu gece şehrin her tarafında kontroller yapılacak

Saatler bir saat ileri alındı

Bu akşam gruptan itibaren "hava taarruzlarına karşı ışıkların söndürülmesi ve maskenlenmesi nizamnamesi,, nın hususî meskenlere ait hükümleri de tatbik mevkiine konulacaktır.

Bu akşam Belediye, Vilâyet ve Emniyet müdürlüğü bütün teşkilâtlarını seferber ederek bütün kazalarda en tenha sokaklara kadar sıkı teftiş ve kontrollar yapacaklardır. Bu teftişler neticesinde nizamnameye riayet etmiyerek dışarıya ışık sızdıranlar müddeiumumiliğe sevkolunacaklardır.

Salı günü akşamı da maskelenme neticeleri tayyarelerle havadan tetkik olunacak ve bu tetkikat neticesinde tesbit olu-

(Sonu sayfa 2 sütun 6 da)

BULGARLAR NE İSTER?

Bir çok mücadelelerden sonra Bulgarlar Eksarhhane fermanını kopardılar, teşkilâtlanmağa hazırlandılar

— 3 —

Bulgar kralı birinci Boris Bulgar papazlarını takdis ediyor.

YAZAN: A. N. K.

Dünkü ve evvelki günkü kısmın hulâsası

[1388 de Kosva meydan muharebesinde Birinci Murad Sırb ve Mulgar müttefik ordularını mağlûb ve münhezim ettikten sonra Bulgarlar tarih ve coğrafyada yok oldu. Bulgarlık Fener patrikhanesinin kendilerini Yunanlılık hesabına temessül etmek istiyen gayretlerile millî benliğini kaybetmiş zelil ve âvâre bir sürü haline geldi.

Sonu sayfa 4 sütun 1 de)

SABAHTAN SABAHA:

15 Ayın son bir ayı nasıl geçti? Yunana karşı italya yalnız kaldı

Beni bu ejderhaya karşı yalnız mı bırakacaksın?..

Harb on beşinci ayını tamamladı. Fakat altı ayın yalnız son bir ayında bir kara harbine şahid olduk. Vakıa daha evvel İtalya Mısırda da bir harekete teşebbüs etmişti. Hattâ bir de İngiliz somalisi istilâ edildi. Fakat bunların

(Sonu sayfa 2 sütun 4 de)

HİNDİSTANA DAİR

YAZAN: HALİDE EDİB — No. 4

Hindistan, bana hâlâ sazlarını akord etmekle meşgul bir orkestra hissini veriyordu...

1925 te Hindistan bana çok karışık bir memleket gibi görünüyordu. Londrada, Balkan Harbi günlerindenberi tanıdığım bir Hindli müslüman, bana "Hindistan büyük bir zından, Hindlilerin hepsi mahpus alayı,, demişti.

Her gördüğüm Hindû mütefekkiri bana memleketinin sefaletinden, halkın fıkaralığından, açlığından bahsediyordu. O günlerde Hindistanı tedkik etmiş olan bir gazeteci bana Hindistan için müstakil olmak, bir tek millet olmak kabil olamıyacağını anlatıyordu. "Nasıl olur?,, diyordu. "Birkaç yüz lisan, bir kaç bin Caste var!.

Hindistanın bizlere karışık ve karanlık gelen vaziyeti arasında Mahatma Gandhi'nin ismi 1919 dan itibaren yavaş yavaş yükselmeğe başladı. Garbin orijinal mevzu avlıyan mütefekkir ve sanatkârları, hemen üstüne atıldılar. Kimi onu eski bir Hindistan peygamberi, âdeta ikinci bir Budâ gibi göstermeğe çalıştı, kimi onu büyük bir ihtilâlci diye anlattı. Günlük gazetelere gelince, onlar adamın kendisinden ziyade keçisinden, çıkırık ve bez tezgâhından, kıyafetinden, yahut kıyafetsizliğinden bahsettiler. Bunların hiçbiri Mahatma Gandhi'nin hakikî simasını bize gösteremedi...

Tâ büyük harbin son senelerine doğru onun faaliyetinden bahsedilirken bir takım yeni tâbirler kullanılmağa başlanmıştı:

Biri "Non - Cooperation,, idi. Bu "iştirak etmemek,, manasına gelir ki, bir nevi "grev,, olabilirdi. İkincisi "Non - Violence,, di. Bu da "Şiddetsizlik,, demektir. Gerçi, kuvvetli milletlerin iptidasında şiddet göstermeden sırf iktısadî yollarla bir memleketi istilâ ettikleri görülmemiş bir hâdise değildir. Fakat, istiklâlini istiyen hangi millet onu kan dökmeden, şiddet göstermeden kazanabilmişti? Yahut kazanabilirdi. Bütün bunlar insana Hindistan hakkında vazih bir fikir vermiyordu.

1935 senesinde Delhi müslüman üniversitesinde (1) konferans vermeyi kabul ettiğim zaman Hindistan hakkındaki düşüncelerim böyle karma karışık bir halde idi. Çok okumuş, çok düşünmüş, Hindistanı muhtelif cephelerden gören pek çok Hintli dinlemiştim. Fakat, bu ayrı ayrı parçaları bir türlü bir araya toplayamıyordum. Binlerce sada, fakat ahenk yok... Hindistan, bana hâlâ sazları akort etmekle meşgul muazzam bir orkestra heyeti hissini veriyordu.

Hindistanın kapı eşiği Hind denizleridir ve vapur Adenden hareket eder etmez o sulara girersiniz.

İlk akşam salonda verilen sinemadan kaçtım, yalnız başıma güvertede oturdum. Sandalyem parmaklığa yakındı. Başımı dayadım hışıldıyan denize baktım. Siyah bir ipek örtü, altından esen rüzgârla ağır ağır kalkıp iniyor. Gökyüzü yıldız içinde, fakat, mavisi çok soluk. Akdenizin rengin sularından ve parlak göklerinden sonra burası ne kadar sevimsiz geldi. Hem de öyle rütubetli bir sıcak var ki, eller yapış yapış, insan mütemadiyen terliyor. Ufuklara bakın: Bu hasta renkli gök, eteklerini siyah sulara salmış, etek uçlarındaki acayip şekilli çepçevre bulutlar, ters dikilmiş ağaçlara benziyor. Hepsinin kökleri havada, dalları suda. Bu renkler, bu hava, bu sessizlik içinde hareket eden bir yılan alayı hışıltısını hatırlatan suların sesi vardı. Bunlar bana çok sene evvel gördüğüm dünyada insan olmadığı devri tesbit eden fennî bir filmi hatırlattı. Onda da göğün yüzü uçuk bir mavi, havası rütubet içinde, muallâkta baş aşağı dikilmiş gibi duran garip şekilli ağaçlar ve salkım salkım nebatatı dumandan bulutlar gibi müphem... Hilkatin, ölçülmesi mümkün olmıyan bir yavaşlıkla hayata şekil verdiği bir zaman. Hindistanın kapı eşiğinde zaman denilen şeyin korkunç hakikatini çok derinden duydum. Geçmiş, hal, gelecek, bunlar bizim ölçülerimiz... Belki de kuruntularımız. Zannediyorum ki, Hindistanın asıl manasını o akşam biraz anlar gibi oldum.

İkincikânun sabahı saat yedide Bombaya vardık. Doktor Ensarinin birkaç dostu beni vapurdan almağa geldiler. O gece Delhiye gidecektim. Yani, Bombayda ancak bir gün kalacaktım. O gün için ev sahibim bir müslüman kimyagerdi. Bu sevimli karı koca yanında bir de Hindu kadın vardı. Alnındaki kırmızı işareti ile bu bambaşka güzel yüzün sahibi Kameladevi Chaltopodhyaya idi. Kendisi, genç Hindistanın sol kuvvetlerini temsil eden bir kadındır. Fakat, beni siyasî âkidelerinden ziyade kendisi alâkadar etti. Hindu güzelliğinin çok bariz nümunesiydi. Ve kadınlarda bilhassa bu örneğin ne kadar başka olduğunu anlamak için Hindistanı görmek lâzımdır. Bu başkalık çene ve bilhassa dudakların inceliğinde, neşeden fazla hüzün veren tebessümlerinde görülüyor. Kamelanın açık kahve rengi parlak gözlerinin üstündeki gür siyah kaşları, yapurdaki manasız yoluk kaşlardan sonra insana çok lâtif geliyordu.

(Arkası var)

HER SABAH

Göğüslerimizi kabartan bir başarı

İstanbul valisi ile emniyet müdürünün gerçekten takdir ve şükrana şayan bir teşebbüslerine şahit olduk: Sabıkalılara iş, kimsesiz, avare çocuklara melce temin etmek. Hem bu iş bir komisyon kararı olarak proje halinde kalmamış, derhal tatbik mevkiine konulmuştur.

Sabıkalı, namus ve şeref yoluna dönmeğe karar verse de alnındaki damga onun bu iyi niyetine ekseriya engel teşkil eder.

Köprü altında, yangın viranelerindeki koğuklarda barınan kimsesiz yavruların içler acısı vaziyetleri ise, üzerinde durulmıyacak derecede hazindir.

İşte müteşebbis valimiz, onun kıymetli ve değerli elemanlarından biri olan faal emniyet müdürünün muavenet ve delâletile sabıkalıya alın terile kazanılmış ekmek, kimsesiz yavruya başını sokacak bir yuva temin etmiş tir. Bu suretle hükûmetin her şeyden evvel şefkatli bir baba olduğunu karanlık ruhlara sindirmeğe muvaffak olan bir idare âmirinin bu muvaffakiyeti bütün vilâyetlerimize nümune teşkil edecek derecede asîl ve necip bir başarıdır.

A. Cemaleddin Saraçoğlu

Emniyet müdürü Ankarada

Emniyet Müdürümüz Muzaffer Akalın evvelki akşamki trenle Ankaraya hareket etmiştir. Müdür Ankarada vekâletle temasa geçecek ve bazı talimat alarak iki güne kadar şehrimize dönecektir.

Haklarında takibat yapılan şöferler

Işıkları söndürme münasebeti ile seyrüseferce ilân edilen gece seferleri talimatnamesine riayet etmedikleri ve bazılarının da müşterilere müşkülât çıkardıkları görülen 26 şoför hakkında dün ve evvelki gece zabıtlar tutulmuş ve haklarında takibata başlanmıştır.

Vatandaşların nazarı dikkatine

Evlerin maskelenmesinde dikkat edilecek noktalar

Yarın akşamdan itibaren «hava tarruzlarına karşı ışıkların söndürülmesi ve maskelenmesi» nizamnamesinin hususi meskenlere aid hükümleri de tatbik olunacaktır. Bu itibarla İstanbul vilâyeti, halkı maskelenme işlerinde tenvir etmek üzere bir beyanname neşretmiştir. Bu beyannameyi aşağıda veriyoruz:

Vilâyetin Beyannamesi

1 — Her ev, pencere, taraça, balkon, kapı gibi bilûmum menfezleri siyah bez veyahud kâğıd ile gayet sıkı olarak hiç bir aralıktan ışık sızmıyacak şekilde kapamahdır.

2 — Kırmızı, sarı, yeşil gibi renk veren örtülerle maskelemek yasaktır.

3 — Apartmanlarda bilhassa merdiven pencereleriyle hava aralıklarına tesadüf eden mutfak gibi pencerelerin de tamamen maskelenmesi lâzımdır.

4 — Apartman, otel, gazino, han gibi binaların kapılarında ve antrelerinde yanan lâmbaların koyu mavi renkte ve üzeri maskelenmiş olarak sokağa aydınlık vermiyecek şekilde maskelenmesi lâzımdır.

Dükkân, Mağaza ve emsali yerlerde yapılacak işler

1 — Sokak, cephe, numara, reklâm gibi bilûmum tenviratın her ne şekilde olursa olsun yakılması memnudur.

2 — Dükkân ve mağazaların vitrinleri tamamen maskelenecektir.

3 — Sinema, tiyatro, bar ve mümasili gibi umumî yerlerin antreleri yine maskelenmiş koyu mavi lâmba ile sokağa aydınlık sızmıyacak şekilde olmahdır, veyahud dışarıya aydınlık vermemesi için iç içe iki kapu olmalıdır. Birinci kapı açıldığı zaman ikinci kapı kapalı bulunmalı ve birinci kapı kapandığı zaman ikinci kapı açılmalıdır.

4 — Ampullerin üzerine muhtelif renk kâğıd yapıştırmak suretile maskelemek yasaktır.

5 — Bilûmum dükkânlarda her ne şekilde olursa olsun dışarıya aydınlık verecek lâmba yakmaları memnudur.

Halkın riayet edeceği hususat

1 — Halkın kullanacağı el fenerleri de mavi ampul veya boya ile maskelendirilmelidir. Açık kullananların lâmbaları alınacaktır.

2 — Karanlıkta halkın yolun sağını takib etmesi selâmetle yürümek noktasından lüzumludur.

3 — Elektrik fenerlerinin vesaite karşı tutulması ve bilhassa gelen otomobillere karşı tutmaları kazaya sebebiyet vereceğinden bu cihetten halkın sakınmaları lâzımdır.

4 — Bu meskelemenin nihayet 1/12/940 gününe kadar ikmal edilmiş olması lâzımdır.

O gece yapılacak teftişde maskelenmemiş ışık görülürse emre riayet etmiyenler hakkında kanunî takibat yapılacaktır.

İstanbul Valisi N. Ahmed Kınık

Beden terbiyesi mükellefleri için

Beden Terbiyesi mükellefiyeti kanununun hükümleri dairesinde muntazaman bedenî harekât yapmağa mecbur mükelleflerin pasif korunma işlerinde çalıştırılması hakkında tetkikat yapılmaktadır.

Şimdiye kadar kaydedilenlere nazaran İstanbul belediye hududları dahilinde 5000 ve belediye hududları haricindeki kazalarda da 6000 mükellef vardır. Bu suretle pasif korunma işlerinde bilfiil çalıştırılacak olan elemanların mikdarı 11 bin genci bulmaktadır. Yakında bu hususda karar verilecektir.

MAARİFDE

Kahvehanelerde tutulan talebeler

İstanbulun muhtelif mıntakalarında polis tarafından yapılan sıkı teftiş ve kontroller neticesinde yeniden ders saatlerinde kahvehanelerde vakit geçiren 20 talebe yakalanmıştır. Bu talebeler derhal mensub oldukları mekteplere gönderilmiştir. Bu talebeler hakkında bir defaya münhasır olmak üzere 3 gün tardı muvakkat cezası verilecektir. Suçun tekerrürü halinde bu talebeler mektepden tamamen tardolunacaklardır.

Şehir Haberleri

Bir aile faciası

Bir seyyar satıcı karısı ile kaynanasını ağır surette yaraladı

Üsküdarda oturan Osman isminde bir seyyar satıcı dün sabah karısı Zehra ile kaynanasını bıçakla ağır surette yaralamış ve yaralılar ifade veremiyecek bir halde Nümune hastahanesine kaldırılmışlardır. Suçlu Osman yakalanmış ve Üsküdar müddeiumumiliğine teslim edilmiştir. Yapılan tahkikata göre ötedenberi Osmanla Zehra arasında bir geçimsizlik vardır. Buna da sebeb kısmen yokluk, kısmen de kıskançlıktır. Dün sabah yine karı koca bir ağız kavgasına başlamışlar ve bu sırada kızı ile birlik olarak kayınvalide de araya karışıp kavgayı kızıştırmıştır. Gittikçe hiddeti artan Osman iki kadın arasında kalınca aklı çileden çıkmış önce karısı Zehraya ve sonra da kaynanasının üzerine hücum ederek ikisini de bıçağı ile muhtelif yerlerinden yaralamıştır. Kadınların yarası ağırdır. Sıhhî otomobille Nümune hastahanesine kaldırılmışlar ve tedavi altına alınmışlardır. Osmanın yarın sorguya çekilmesi muhtemeldir.

Nafıa Vekili geldi

Nafıa Vekilimiz Ali Fuad Cebesoy dün sabahki Ankara ekspresile şehrimize gelmiştir. Vekil hafta tatilini şehrimizde geçirecektir.

Bir adam kuru fasulye yedi ve öldü

Küçükpazarda oturan Musa dün Ayakapıda aşçı Mahmudun dükkânına gitmiş ve kuru fasulye yemiştir. Biraz sonra zehirlenme alâimi göstermiş ve acele kaldırıldığı hastahanede ölmüştür. Aşçı Mahmud yakalanmış ve mevcud yemekler tahlile gönderilmiştir. Tahkikata devam olunmaktadır.

SABAHTAN SABAHA

15 Ayın son bir ayı nasıl geçti?

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

ikisinde de ciddî bir çarpışma olmamış, İngilizler Habeşi tahliye etmiş oraya İtalyanlar girmiş; Mısır üzerine bir İtalyan tazyiki olacağını sezen İngilizler Sidi Barraniye kadar küçük bir Mısır toprağını İtalyanlara yemlik bırakmışlardır.

Altı aydanberi, hiç olmazsa otuz, kırk fırkalık orduların çarpışmasına 28 İlkteşrin gününden beri şahid oluyoruz: İtalyanın Yunanistana taaruz ettiği o günden sonra on gün İtalyanlar Epir üzerine bir tazyik yapabildiler. Bu tazyik Yunanlıların sağ cenahlarından Göriceye yüklenmelerile boşa gitti. İtalyan kuvvetleri on gün içinde aldıklarından fazlasını Yunanlılara bıraktılar. Harb İtalyan topraklarına intikal etti.

Görice İtalyanların mühim bir münakale ve sevkulceyş noktaları idi. Burada tayyare karargâhları, üsleri vardı. Yunanlılar iki taraflı bir kıskaç içinde Göriceyi bir kaç gün sıkıştırarak 22 İkinciteşrinde ele geçirdiler.

Gazetelerde, mecmualarda çıkan resimlerden, Mussolininin nutuklarından İtalyan ordusunun müthiş bir heyûlâ olduğunu sananlar çoktu. Daha geçen sene İtalyan başvekili:

— On milyon İtalyan süngüsü bekliyor!..

Diye haykırmıştı. Ya tanklar, ya tayyareler!... İtalyanın en çok güvendiği hava ordusu Yunanistan gibi küçük bir devleti değil, İngiltereyi bile ezecek kuvvette idi. Akdenizde kuş uçurtmıyacak, İtalya harbe girer girmez bu denize (bizim deniz) diyen İtalyanlar hâkim olacaktı.

Denizlerde ve havalarda ağır darbeler yiyen, Mısır hududunda saplanıp kalan, İtalya on gün evvel Yunan ordusuna karşı bir kere mağlûb olmuştur. Bu mağlûbiyetten sonra henüz bir hatta tutunamamıştır. On günlük harekât pek mübhem olmakla beraber, Yunanlılar her cephede ilerlemeğe devam ettiklerini bildiriyorlar. Fakat asıl mühim olan şu: Yunanlılar Arnavutluk topraklarında bir noktaya asker çıkarmışlar. Burası İtalyan cephesinin sağ cenahına rastlıyan binaenaleyh Adriyatik sahillerinden bir nokta olabilir. Bu ihraç haberi resmî olmadığı için tahakkukunu beklemeli. Eğer tahakkuk ederse İtalyan donanmasının sığındığı Adriyatikte bile pek âciz olduğunu ve bu ihracın İtalyan gerisini tehdid edeceği meydana çıkar.

İkinci mühim noktada İtalyanın Almanyadan yardım bekliyemiyeceğidir. Yugoslavya ve Bulgaristan böyle bir yardım için yol vermiyecekler. Binaenaleyh zavallı İtalya, koca Yunanistan karşısında yalnız kalmış demektir!..

REHÇET SAFA

OKUYUCU DİYORKİ:

Deftardarlık tekrar tavzih ediyor

Gazetenizin 29/11/940 tarihli 927 numaralı nüshasının ikinci sahifesinin beşinci sütunundaki okuyucu diyor ki başlığı altında neşredilen Hakkı Tezerin mektubu okundu.

Hakkı Tezer 25 numaralı mahallin kendisine ait olmadığını mahalle mümessili tarafından kendisine aidiyeti beyan edilmesinin sehve müstenit bulunduğunu ve komşularının bu hususta zabıt imzalanmamış olduklarını musırran iddia etmektedir.

Halbuki bu hâdiseye ait itiraz dosyasında mevcud yoklama kayıt suretinde mahalle mümessilinin imzası bulunmakla beraber mahallinde tanzim edilmiş olan zabıt varakasında müştekinin ayni caddede 29 ve 33 numaralı mahalleri işgal eden komşularının da imzaları olduğu görülmüştür.

Hakkı Tezer esasen mezkûr mahalden dolayı tarhedilen vergiye bu mahallin kendisine ait olmadığından bahisle evvelce itiraz etmiş ve tetkiki itiraz komisyonunca yapılan tetkikat neticesinde iddiaları varit görülmiyerek tarhiyat tasdik edilmiştir.

Kazaî mercilerce temas edilmiş ve karara bağlanmış hususatın idarece tetkik ve ıslahına kanunî hükümler müsaid değildir.

Temyiz komisyonunca ittihaz olunan temyiz talebinin reddi hakkındaki karar aleyhine mükellef Devlet Şûrasına müracaat etmek hakkını haizdir.

Keyfiyetin tekrar tavzihini rica ederim.

YENİ SABAH — Defterdarlık makamı yukarıdaki tavzihi ile vaziyeti bir kere daha teşrih etmekte ve müştekiye takib etmesi lâzım gelen yolu göstemektedir. Binaenaleyh bu meseleye kapanmış nazarile bakmak icab etmektedir.

Sabıkalılara ve yoksullara iş bulunuyor

İstanbulda bulunan işsiz güçsüz kimselerle bazı sabıkalıların ıslahı hal etmeleri için Vali ve Belediye Reisi doktor Lütfi Kırdar çok şayanı dikkat yeni bir teşebbüse girişmiştir.

Vali ve belediye reisi Emniyet Müdürlüğü ile müşterek olarak bu gibilerin belediye işlerinde çalıştırılmaları için faaliyete geçmiştir.

Şimdiye kadar bunlardan 300 tanesi tesbit edilmiştir.

Bunlar içinde 10 kadın ve 30 tane de çocuk vardır. Çocuklar Darülâcezeye gönderilmiş ve diğerleri de Galatada Liman dairesi yanında hazırlanan bir binaya yerleştirilmiştir. Burada kendilerine ufak bir ücret mukabilinde tabldot yemek te verilecektir.

Işıkların tam karartılması

(Baştarafı 1 inci sayfada)

nacak hatâ ve noksanların ikmali için tedbirler alınacaktır.

Saatlerin ileri alınması

Dün akşam saat tam 24 de, bütün Türkiyede saatler bir saat ileri ahanarak bire getirilmiştir.

Bu itibarla dün akşam saat 24 den itibaren yaz saati tatbik olunmağa başlanmıştır.

Üniversite direktörlüğü yaz saatinin tatbiki dolayısile ders saatlerinde bazı tadilât yapmıştır. Bu tadilâtı aşağıda veriyoruz:

Üniversitede ders saatleri

1) 1/11/194 tarihinden itibaren fakültelerin ders zamanları yaz saati itibarile saat 9 da başlayacak ve 16,5 da nihayete erecektir. Yalnız Tıp fakültesinde tedrisat sabahleyin saat 8,5 da başlayıp 17,50 de bitecektir.

2) Dil dersleri bu sömestre mahsus olmak üzere 16,5 da başlayacak ve 18,20 de nihayet bulacaktır. Her talebe haftada yalnız bir gün birbiri üzerine iki kur yapacaktır. Uzak yerde oturanlar dil derslerinin ihtiyarîliğinden istifade edebilirler.

3) İnkılâp dersleri 17 den 17,50 ye kadar yapılacaktır. Yalnız çarşamba günleri bu dersler 16,5 da başlayıp 18,10 da bitirilecektir. Salıya ait dersler de bu suretle yapılmış olacağından salı günleri birinci sömestirde inkılâp dersleri verilmiyecektir.

4) Serbest konferanslar salı günleri saat 17 de başlayıp 18,20 de bitirilmiş olacaktır.

Sinema matinelerinde tadilât

İstanbul sinemaları da yaz saatinin tatbiki dolayısile seanslarında tadilât yapmışlardır. Sinemaların yeni seans saatleri 1 - 13 - 6,30 - 16,30 ve 21 olarak tesbit olunmuştur.

İş bankasının kasa saatleri

2 kânunuevvel 1940 pazartesi gününden itibaren İş bankasının kasa saatlerimiz şunlardır:

9,30 — 15,30

Cumartesi günleri kasa saatlerimiz şunlardır:

9,30 — 11,30

Feci bir kaza oldu

Evvelki gece saat 24 raddelerinde feci bir tramvay kazası olmuş ve Fatihde oturduğu tesbit edilen Cafer adında bir genç sarhoş bir halde Şişhane yokuşundan inmekte iken vatman Hakkının idaresindeki 54 sayılı Aksaray - Harbiye arabasına atlamak istediği sırada düşüp tramvay altına sıkışmış ve iki bacağı birden kesilmiştir. Yaralı genç süratle sıhhî otomobile alınarak Beyoğlu hastahanesine kaldırılmış ise de hayatından ümid kesilmiş gibidir. Tahkikata devam olunmaktadır.

Dört dalgıç Mehmed!

"Deniz Allahın bir hazinesidir. Biz oradan çıkardık, sattık,, diyorlar.

Sultanahmed birinci sulh ceza mahkemesinde cidden meraklı ve çok garib bir tesadüfün birleştirdiği benzerlik ve yakınlıklarla dolu bir hırsızlık davasına bakıldı.

Suçun mahiyeti evvelemirde «hırsızlık» olarak görülüyor ve suçlular bu iddia ile mahkemeye verilmiş bulunuyorlardı.

Bu hırsızlığın failleri olduğu iddia edilen dört kişiden birincisi... Mehmed isminde bir dalgıçdı. İkincisinin ise adı yine Mehmeddi... Ve şu tesadüfe bakın ki mesleği, işi de dalgıçlıktı... Üçüncü suçluya gelince... Bunun adı da yine Mehmed ve mesleği de dalgıçtı. Ya dördüncüsü?.. O da bir dalgıç Mehmed değilde ya artık? Elbet başka bir iş sahibi ve başka bir adı olacaktı... Fakat hayır., inadına onun da adı Mehmeddi.. onun da bir tek mesleği vardı ve o da sadece dalgıçtı.

İşte size dört suçlu ki dördü de Mehmed ve dördü de dalgıç.

Tutulan zapta göre bu dört dalgıç Mehmed Haydarpaşa taraflarında denizden 16 tane istim borusu çıkamışlar ve bunları satıp parasını almışlardır. Halbuki bu boruların sahibi Devlet Demiryollarıdır. Kendi malları olmadığı halde boruları satmaları «hırsızlık» isnadını ileri sürmeye vesile olmuş ve mahkemeye sürülmüşlerdi.

Hâkim Reşid dört dalgıç Mehmede sordu:

— Bakın size hırsız diyorlar, Ne dersiniz?

Dört dalgıç Mehmed, dördü birden cevab verdiler:

— Hiç bir zaman kabul etmeyiz. Biz alnımızın terile kazandığımız parayı yiyen namuslu dalgıçlarız. Kimsenin malına tenezzül etmeyiz.

— Ya bu borular?

Bu sefer en başda olan dalgıç Mehmed cevab verdi:

— Hâkim bey! Biz her güneşli havada ayna ile denizin dibini arar, tarar bir şeyler bulursak dalar, çıkarırız. Eğer sahibi çıkarsa bize ikramiyemizi verir bununla kanaat ederiz. Eğer sahibi çıkmazsa mal bizim demektir. O zaman da satar, parasını alır, böylece geçinip gideriz. Bu boruları da biz denizden çıkardık. Bir zaman beklettik. Sahib çıkan olmadı. Biz de sattık. Bir yerden çalmadık ki hırsız olalım.

— Amma bu borular Devlet Demiryollarının imiş?..

— Nemize lâzım bizim!. Mallarına sahib olsalardı. Bu kadar kıymetli imiş madem... Kendileri çıkarttırsalardı. Eğer biz böyle hep denize düşmüş malı olan müşteri beklersek açlıktan ölürüz hâkim bey. Açlıktan ölürüz alimallah. Bereket ki deniz; Allahın büyük hazinesidir ve bizim oradan çıkardığımız sahibsiz mallar helâli minallah bizimdir.

Hâkim Reşid düşündü, taşındı ve suçda bir hırsızlık vasfı ve erkânı göremiyerek vak'ayı sadece hukukî mahiyette buldu. Davacıların hukuk mahkemesine müracaatları lüzumunu kaydederek dört dalgıç Mehmede beraet kararı verdi.

İlim Köşesi

Yazan: Prof. Salih Murad Uzdilek

Keşifler, ihtiralar

UÇUŞ

İyi havada uçarken kesif bir sis tabakasına düşen bir tayyarecinin vaziyetini bir düşününüz. Gözleri yerden kesilen tayyareci işini hislerile değil önündeki cihazlarla yapmak mecburiyetindedir. Pilotların çoğu hislerine bağlı olup cihazlara pek itimad etmezler.

Yeni tayyarelerin pilotları önünde bir alay cihazlar var. Bunlardan biri irtifa, diğeri tayyarenin bir müstakim üzerinde uçup uçmadığını ve puslası da tayyarenin takib ettiği rotayı (cihetı) bildiriyor. Fakat bu cihazlar bir rüzgâr yüzünden tayyarenin ne kadar düştüğünü veya yine rüzgâr dolayısile süratinin nekadar düştüğünü bildirmezler.

Bu cihazların âciz kaldıkları yerlerde radyo bikon (yahud radyo fenerleri) dediğimiz istasyonlar işe yarar.

Bu bikonlar sulh zamanında hava postalarının muntazaman çalışmasını temin ederler. Londra ile Paris arasında çalışan tayyare postaları hava ne kadar sisli olursa olsun bu bikonlar sayesinde pek emin olarak muntazam seferlerini yaparlar. Eskiden sis yüzünden hazfedilen veyahud büyük tehlikeyi göze almak suretile yapılan seferler şimdi emniyetle yapılabilmektedir. Biricik müşkül inişe mahsus sahayı koyu sisin kaplamasından ibarettir.

Gerçi radyo bikon on iki senedenberi ameli sahaya çıkmış ise de bunların tarihi 1920. senesine kadar gider. Harbiye nezaretinin yaptığı teklife göre Amerika milli fizik lâboratuvarı hava seferleri için bir (cihet radyo sistemi) kurmak üzerinde röşerşlere başlamıştı.

Bulunan bir usule göre yerde ve cihetleri malûm olan iki hususî antenin göndermiş olduğu radyo dalgaları tayyaredeki dinleme cihazile alınıyordu. Bu iki antenden gelen dalga şiddetlerinin müsavi olduğu mıntaka veya hat tayyarenin takib edeceği yolu veriyordu. Bu sistem Amerikada Waşington ile Daytonda tecrübe edildi. Bundan sonra ordu mühendisleri bu sistemde mühim tadiller yapmışlardır.

Bu usul kulaklarımızla bir ses membaının cihetini tayin etmek usulüne benzer. Bir ses membaından gelen ses dalgaları iki kulağımıza ayni safhada gelmezse bu safha farkile membaın cihetini otomatik olarak tayin ederiz. Fakat bu iki ses dalgası ayni safhada gelirse membaın cihetini tayin edemeyiz. Diğer tabirle kulaklarımız arasına vasledilen müstakimin ortasından bu müstakime amud olarak geçen bir müstevide bulunan bir ses membaının mevkiini tayin edemeyiz. Yukarıda mı, aşağıda mı, sağda mı, solda mı, önümüzde mi, arkamızda mı? Bunu kestiremeyiz. Bunun gibi iki radyo istasyonundan gelen dalgaların ayni şiddetle alındığı bir müstevi vardır. Pilot bu malûm müstevide bulunmakla tayyarenin hangi istikamette ve ne kadar irtifada bulunduğunu kestirebilir. (Radyo bikon) larına aid malûmatı yarına bırakıyorum.

HARB VAZİYETİ

12 adanın vaziyeti

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

İtalyanlar harbe girdikten sonra Oniki adanın hiç şüphesiz mutad erzak stokları mevcuddu. Lâkin ilânı harbi müteakib İngiliz filoları Akdeniz sularını İtalyanlara haram ediverince bu stoklar, yenilenememek yüzünden, yavaş yavaş azalmış ve nihayet ahalisinin ekseriyetini talihsiz Rumlar ve Türkler teşkil eden bu bahtsız toprak parçalarında yoksulluk bütün şiddetile başlamıştır.

Geçenlerde İtalyanlar tarafından tevkif edilip (Leros) adasında bir müddet alıkonulan «Sakarya» vapurunun mürettebatının da anlattıkları gibi Arşipelde İtalyan hâkimiyeti altındaki adalar halkının içinde bulundu ğu mahrumiyet elimdir ve işin en fecî cihetı bu vaziyetin gittikçe müşkülleşeceği ve buhranın gün geçtikçe tahammülfersa bir hal alacağıdır.

İtalyanlar istedikleri kadar Akdeniz için «bizim deniz» desinler, realite ve hâdiseler bu kuru iddiayı geçen her saat daha ziyade vazıhlaşan bir katiyetle tekzib etmektedir.

Büyük Britanyanın inkâr kabul etmez hâkimiyeti karşısında İtalyan müstemlekeciliğinin Oniki adaya ergeç veda etmekte muztar kalacağına muhakkak nazarile bakmak icab ediyor.

Denizlere hâkim olamıyan milletlerin erişemiyecekleri müstemleke ve müsta'merelere tesahüb edememeleri denizciliğin ezeli ve değişmez bir kanunudur.

Yeni Sabah

ABONE BEDELİ

	Türkiye	Ecnebi
SENELİK	1400 Krş.	2700 Krş.
6 AYLIK	750 »	1450 »
3 AYLIK	400 »	800 »
1 AYLIK	150 »	300 »

1 Birincikânun 1940 PAZAR
1 Zilkade 1359
18 Sonteşrin 1356
Gün 336 Ay 12: Yıl 940 - Kasım 24

Güneş	Öğle	İkindi	
2.24	7.21	9.46	Ezanı
7.05	12.03	14.28	Vasati
Akşam	Yatsı	İmsak	
12.00	1.37	12.39	Ezanı
16.44	18.19	5.21	Vasati

DİKKAT

«Yeni Sabah»a gönderilen yazılar ve evrak neşredilsin edilmesin iade olunmaz ve bunların kaybolmalarından dolayı hiç bir mesuliyet kabul edilmez.

BOŞA GİDEN GAYRETLER

YAZAN: İNGİLİZ BÜYÜK ELCİSİ SİR NEVILE HENDERSON

TÜRKÇEYE ÇEVİREN

Hüseyin Cahid YALÇIN

— 51 —

Harbden evvelki vaziyet bu müddet zarfında mühim surette tadile uğramıştı. Fransız ve İtalyan refiklerim, hükûmetlerinden doğrudan doğruya aldıkları talimat üzerine, Alman noktai nazarını kabul ettiler. Bunu söylemek için İngiliz sefaretine beni görmeğe geldikleri vakit ya onlar gibi hareket etmek, yahud evvelce majestenin hükûmetine keyfiyeti iş'ar etmeden bunu yapamıyacağımı söylemek mevkiinde kaldım. Birinci şıkkı kabule karar verdim. Çünkü böyle hareket etmekle evvelâ plébiscite'lerden ictinab etmeyi, saniyen Almanları, sonra kendi lehlerine tekrar tadil etmeğe kalkmakta zorluk çekecekleri bir hatta mıhlamayı münasib gördüm. Bu hattı kendileri istemiş oldukları için artık onu değiştirmeğe teşebbüs edemezlerdi.

Salisen Alman talebi fikrimce o dakikada karşılaştığımız iki tezin en doğrusu idi. Ayni zamanda sefirleri Ribbentrop da olduğu halde sonraki bir içtimada, Alman hükûmeti tarafından kullanılmış olan usulü derin surette takbih ettiğimi ve buna tekrar tevessül edildiği takdirde razı olmaktan ise büsbütün istifa etmek üzere hükûmetimin müsaadesini istiyeceğimi açıkça anlattım. Hakikatte Almanlar kendilerinin intihap etmiş oldukları hattı lehlerinde tadil ettirmeğe ve genişletmeğe komisyonu ikna için bir teşebbüste bulundular. Baron von Veizsacker ile vukua gelen bir mülâkatta buna hiçbir zaman muvafakat edemiyeceğimi söyledim ve onu istifa ile tehdit ettim. Bunun üzerine Alman hükûmeti o zamanki davasından vazgeçti. Fakat hedefi yahut hiç olmazsa bunun bir kısmını sonra Çeklerle doğrudan doğruya bir müzakere ile temin etmeyi düşünüyordu.

1910 hudutlarının kabulü plébiscitê 'leri lüzumsuz hale sokuyordu. On teşrinievvelde Çeklerle. Almanlar arasında doğrudan doğruya işbirliği ve müzakere beynelmilel komisyonun siyasî kısmının içtimaını gayri muayyen bir zamana talik etmeğe kâfi gelecek derecede ilerlemiş bulunuyordu. İkinci perde nihayete ermişti.

DÖRDÜNCÜ BAP

İkinci perde arası. Münihten sonra Hitlerin aksülâmeli

Beynelmilel komisyonun mesaisi neticelendikten sonra, Berlini terketmek fiilen imkân dairesine girer girmez oradan ayrıldım. Ben, bittabi, Hitlerin hüsnüniyeti ve Çekler hakkındaki nihaî niyetlerinin namuskârlığı hakkında son derecede şüpheli idim. Fakat, Pragda öyle bir hükûmet iktidar mevkiine geçmişti ki Almanya ile el birliği yapmaya samimî surette çalıştı. Hitler Südetleri ele geçirmişti; yegâne hedefi bundan ibaret olduğunu Mr. Chamberlain'e alenî surette temin eylemişti. Onun için, dostane hissiyat besliyen bir Çek hükûmetine biraz alicenap ve dürüst bir muamelede bulunacağı ümid edilebilirdi. Maamafih, ben teşrinievvelin ortalarına doğru tamamile ümidsiz bir halde İngiltereye müteveccihen hareket ettim. Serbest bir memur olsa idim Berline katiyen bir daha dönmezdim. Hitler usulleri gerek Godesberg'de ve Münihte gerek Berlinde beynelmilel komisyonun içtimaı esnasında, benim için o kadar bedihî surette malûm olmuştu ki nefret ve istikrahtan başka bir şey duymama imkân yoktu.

Bundan başka, ben hasta bir adamdım, geçen aylar zarfında hastalanmıştım. Bir iki hafta sonra bir tedavihanede ameliyat edilmiştim. Dört ay her şeyden tamamen uzakta kaldım. Ancak Mr.Standford Cade'in hayrete şayan meharet ve ihtimamı sayesindedir ki az çok iyileştim. Şubatın ortalarına doğru tekrar vazife ifa edebilecek bir hale az çok gelmiştim. Herhalde çok değil az demek daha doğru olur. Benim mecburî gaybubetim büyük bir felâket teşkil etmiyordu. Berlinde bulunsa idim bazı şeyler değişebilirdi demek istemiyorum. Fakat Almanyanın geçirmekte olduğu dinamik safha esnasında dört ay çok uzun bir gaybubet teşkil ederdi. Almanya öyle iştahalar besliyordu ki on milyon Avusturyalının ve Südet Almanlarının Reich'a ilhakı bunları artırmıştı.

Bundan başka, bu müddet esnasında bir takım vakalar oldu ki daha sonraki inkişaflar üzerinde mühim tesirleri görülmüştür. Bunlardan birini teşrinisanide yahudiler aleyhinde vukua gelen ve bilhassa tertip ve ihzar olunan mezalim teşkil eder. Müvazenesiz genç bir yahudi tarafından Pariste bir Alman diplomatının öldürülmesinin intikamı olarak Dr. Goebbels'in propaganda matbuatının teşvikile ve Himmler'in gizli zabıtasının ve müfrit nazilerin suç ortaklığı ve fiilî iştiraki ile sürü sürü Alman esirrası orta çağlar barbarlığına rucu ettiler ve yahudilere karşı o kadar şiddetli fena muameleler keyfine daldılar ki orta çağlarda bile bunların misaline zor tesadüf edilebilir. Bütün harici dünyayı mutazarrır ettiği kadar namuslu Almanları da müteessir eden bu nefret verici haller katmerli idiler. Yapılan şeylerden birisi son derece menfur ve müstekreh idi. Yani yahudiyi öldürmek yahudinin mallarını gasbetmek ve kovulmalarını tesrî eylemek ve imkânını temin ediyordu. Diğeri, mahdut bir daire dahilinde kalsa idi akıl erebilecek bir şey olurdu. Hiç şüphe yok ki Alman otoriteleri başka bir yahudinin Grynszpan'ın muvaffakiyetinden cesaret bularak onun misalini takip etmesinden veya Hitleri yahut kendilerinden birini öldürmesinden korkmuşlardı.

Maamafih, Almanların aldıkları müfrit ve gayri insanî intikam, kendi noktai nazarlarından, inanılmıyacak derecede aptalca bir hareket idi ki hasıl ettiği netice itibarile son harpte Lusitania'nın batırılmasına ve Cavell'in kurşuna dizilmesine benzerdi. Bu sebeple dünya efkârı -umumiyesini tamamen aleyhlerine çevirdiler. Düşmanlarının en mahirane propagandaları böyle bir muvaffakiyet temin edemezdi. Maamafih hariçteki ve bilhassa doktor Beneş'in iltica etmiş olduğu Birleşik Amerikadaki nefret müphem bir netice husule getirdi. Çekoslovakyada Alman aleyhtarı olan kısmı yahut, Almanların sevdiği tâbir ile, Beneşçileri, tekrar başlarını kaldırmak, ve Dr. Hacha ile M. Chavalkovsky'nin Almanya ile daha iyi münasebetler tesisi yolundaki itilâfcuyane gayretlerini akim bırakmak hususunda teşci etti. Birkaç ay sonra Hitlere Münihte ancak yarısının tadını tatmış olduğu kirazın mütebaki parçasını da yutmak için mazeret hizmetini gören şey bu kısmın husumeti idi.

Benim dört aylık mecburî gaybubetimin alâkaya şayan ikinci hâdisesi yalnız Münihten sonra Hitlerin aksülâmelleri diye bahsedebileceğim hâdiselerdir.

Evvelâ eylûl ayında Hitlerin hedefleri neden ibaret olduğu açıkça anlaşılmak iktiza eder. Südet arazisinin ilhakı suretile Almanyanın vahdetini tamamlamak için açıktan açığa izhar ettiği arzudan tamamile ayrı olarak, Çekleri ve bilhassa Beneş'i tezlil etmek istiyordu. Mayıs buhranından sonra, Çekler Almanyayı ileri yürümekten meneden şeyin sadece kendi seferberliklerinden ibaret olduğunu katî surette ilân ettiler. Çeklere göre, Hitleri yerine oturtan ve ona "Hayır,, kelimesinin ne demek olduğunu öğreten kendileri idiler. Böyle bir tavrı hareket herhangi bir fazla hassas diktatörü son derece kızdırmağa kâfi idi. O tarihten itibaren Hitler icap edeni yapmağa ve Beneş'e bir ders vermeğe azmetmişti. 21 mayıstan sonra, Hitler Çekoslovakyayı kuvvet ile ezmek için kasden bir vesile aramağa çalıştı. Küçük bir harbin yeni ordusuna lüzumlu olduğunu hissettiği itimad ve tecrübeyi vereceğini de takdir ediyordu. (Devamı var)

İngiliz - İspanyol ticaret anlaşması

Nevyork, 30 (a.a.) — Associated Press ajansı bildiriyor:

İspanya ile İngiltere arasında eskisinden çok daha geniş bir ticaret muahedesinin akdi için yapılan görüşmeler nihayet bulmuştur. Yeni anlaşma İspanyaya İngiliz lirası blokuna dahil ve İngilterenin kontrolü altında bulunan bütün memleketlerden mal mübayaası imkânı vermektedir.

Alman teklifleri

[Başmakaleden devam]

ti. Zarar yok, bir defa daha kısaca tekrar edelim. Almanya, millî vahdetini temine çalışırken, milliyet prensibini ele aldı; milletlerin mukadderatlarını kendileri tayin etmeleri hakkını müdafaa etti. Bu, modern dünyanın kabul ettiği yüksek bir prensipti. Bu sayede büyük Almanya vücuda geldi. Fakat sonra, Almanya, milliyet prensipini bir tarafa bırakarak yalnız kuvvetin hak teşkil ettiğini iddiaya başladı, Çek devletini ortadan kaldırdı, Rumanya hudutlarına geldi. Fazla olarak, İtalya ile ittifak neticesinde ona Arnavutluğu çiğnetti. Almanyanın bu hareketini ve İtalya ile ittifakını görünce, ihtiyat tedbirleri almak lüzumunu hissettik ve garp demokrasilerile tedafüî bir ittifak yaptık. Bütün Türk matbuatı bu ittifakı gayet dostane bir lisan ile tefsir etti, gerek Almanyaya gerek İtalyaya karşı dostluk teminatı verdi.

Bundan sonra, Almanya ve İtalyadan bize muttasıl düşmanlık tezahürleri geldi. Türk matbuatı da icap eden cevapları verdi. Pek tabiîdir ki bu düşmanlık eserleri Türkiye ile mihver arasındaki münasebetlere bir soğukluk havası getirdi. Aradan bir buçuk seneye yakın bir zaman geçti. Sabit oluyor ki Türkiye kendisini müdafaadan başka bir şey düşünmemiştir; kendisine bir taarruz vukua gelmedikçe Türkiyenin harbe karışmağa niyeti yoktur. Eğer ilk zamanlarda Mihver devletleri bizden şüphelenmişlerse artık onlar aleyhinde bir emelimiz bulunmadığına kanaat getirmiş olmaları icap eder. Zaten böyle bir emelin mevcudiyetini hiçbir akıl almaz. Fakat bizim şüphemiz duruyor ve artıyor.

Binaenaleyh, onlar bize teklif yapmak mevkiinde değildirler, aleyhimizde bir kasidleri olmadığına bizi inandırmak mevkiindedirler. Bu da "teklif,, ile olmaz, fiiliyat ile olur. Bize tecavüz etmedikleri müddetçe bizden bir mukabele görmeleri ihtimali olmadığı için, arada emniyetin teessüsünü zamana bırakmaktan muvafık ve müessir bir çare yoktur.

Çünkü farzedelim ki mihvere itimadımız gayet sağlam bir surette geri geldi. Şimdiki hattı hareketimiz değişmez ki. Yalnız, matbuat kendisini Alman propagandasına ve tahriklerine karşı mukabele zahmetinden kurtulmuş görür. Fakat Türk devletinin siyaseti değişemez. Bunda esasen mihver aleyhine müteveccih bir şey yoktur ki değişsin. Herhangi bir teklif münasebetleri ıslâh edemez, bozabilir. **Hüseyin Cahid YALÇIN**

Bulgar Meclisinde görüşmeler

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

miş olduğunu ve buna istinaden Bulgarların tamirat namı altında 23 milyar leva para vermekle mükellef bulunduklarını söylemiştir.

Bundan sonra Bulgarların silâha müracaat etmeksizin muahedeleri tadil ettirmek fikrinde olduklarına işaret eden Köseivanof demiştir ki:

— Yugoslavya ile olan münasebatımız dostça olmalıdır. Fakat Bulgaların metalebatı da nazarı dikkate alınmalıdır. Bulgaristan şimdi Ege denizinde bir mahreç istemektedir. Biz buna vasıl olmak için sulh yolunu takib arzusundayız. Fakat sulhu istiyen harbe de hazır olmalıdır.

B. Köseivanof sözlerini bitirirken Bulgar mebuslarının 1939 yazında Moskovaya yaptıkları seyahati ve Molotof'la olan mülâkatlarını tahattur ettirmiş ve Sovyet başvekiline Bulgaristanın Balkanlarda sulhün muhafazasını arzu ettiğini de söylediklerini ilâve ettikten sonra Moskovada kendilerine karşı gösterilen büyük dostluktan ne kadar müteheccis olduklarını ilâve eylemiştir.

Hükûmet partisinden mebus Gorgieff ve İlyeff hükûmetin dahilî siyasetini tenkid etmişlerdir. Bilhassa İlyeff bazı emtianın fiyatları yüzde 150 artmışken amelelerin, küçük memurların maaşlarına ancak yüzde 15 zam yapılmış olduğunu tenkid etmiş ve siyasî muhacirler hakkında bir affı umumî ilân edilmesini istemiştir.

General Pavloff müzakeratın sonunda söz alarak şu beyanatta bulunmuştur:

— Bulgaştan için iki hareket tarzı vardır: Harbe girmek veya bitaraflığını muhafaza etmek, biz bitaraflığımızı muhafaza mecburiyetiniyiz.

General bundan sonra Ege denizine mahreç talebi hakkındaki iddialara iştirak etmiştir.

SON HABERLER

Yunanlılar bir italyan denizaltısı daha batırdılar

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

Bütün şimalî Arnavutluk cephesi boyunca Yunanlılar, İtalyanların mukabil taarruzlarına rağmen vaziyetlerini muhafaza etmekte Moskopolisin üzerindeki mevzilerini de takviye eylemektedirler. Cephe boyunda muharebeler anudane bir şekilde devam etmektedir. Yunanlılar yeni topları muvaffakiyetle istimal etmekte ve İtalyan bataryalarını süratle susturmaktadırlar.

Pogradet dün Yunanlılar tarafından her çapta toplarla bom bardıman edilmiştir. Bazı zayiat olmakla bareber Yunanlılar dün Pogradet mevkiini muhafaza etmekte olan Cherava ırmağını geçmeğe muvaffak olmuşlardır. Arazinin teşekkülâtı dolayısile bu mıntakada Yunanlılar, ihtiyatla hareket etmektedir.

Manastırdan haber verildiğine göre, 8 İtalyan dün Yugoslavya makamatı tarafından kamplarda tecrid edilmiştir.

12 Adada açlık

Atina 30 (A.A.) — Atinaya gelen haberlere göre İtalyan 12 adalarında bilhassa büyük adalarda vaziyet gittikçe nazikleşmektedir. Harp başladığı zaman bu adaların gıda maddeleri stokları ancak birkaç ay için kâfi bulunmakta idi. O vakittenberi İtalyanlar bu stokları faydalı bir surette takviye edememişlerdir. Bu sebeple garnizonların mevcutları azaltılmış ve bunların miktarları harp başlamazdan evvelkinden daha dun olmuştur. Bazı mahfilerde tahmin edildiğine göre bu adalar iki üç aya kadar teslim olmak mecburiyetinde kalacaklardır.

Yunan resmî tebliği

Atina 30 (A.A.) — Yunan başkumandanlığının dün akşamki 34 numaralı tebliği:

Cephenin muhtelif noktalarında cereyan eden muharebeler neticesi olarak Arnavutluk arazisi dahilinde ve bilhassa Komispolis'in şimalinde yeni mevziler işgal edilmiştir. İki top, müteaddit otomatik silâh ve esir elimize düşmüştür.

Hava kuvvetlerimiz düşman hatları üzerinde keşif uçuşları ve avcı devriyeleri yapmıştır.

Düşman hava kuvvetleri cephe üzerinde bazı noktaları, Epir Kefalonya, Zanta, Leucas ve Moranın garp sahillerinde bazı şehir ve köyleri bombardıman etmiştir.

Rumanyanın tam işgalinden korkuluyor

Bükreş 30 (A.A.) — Havas: Cordeanun ve 13 lejyonerin külleri bu sabah merasimle Bükreşe nakledilmiştir. Yapılan âyinde general Antonesco, bütün Nazırlar, Almanya, İtalya, İspanya ve Japonya elçileri de hazır bulunmuşlardır.

Bütün mekteplerle alayın güzergâhındaki bütün mağazalar bu vesile ile kapatılmıştır.

Küller lejyoner hareketinin merkezi olan Yeşil saraya konulmuştur.

Dahilî vaziyet gergin olmakla beraber Bükreşte sükûnet carîdir.

Siyasî mahfiller kabinenin tadilini derpiş etmekte berdevamdırlar. Şimdiye kadar Jilava cinayetinin failerinden hiçbiri bulunmamıştır. Yeni idamlar vukubulduğu hakkında bir şayia dolaşmışsa da bu şayianın tahkikine imkân hasıl olmamıştır. Ordu, asayişin muhafazası için general Antonescoya tam bir müzaheret göstermektedir.

Demir muhafızlara hücum

Londra 30 (A.A.) — Müstakil Fransız ajansının Bükreşten haber verdiğine göre, Demir muhafızların âsi bir grupu, Bükreşteki Demir muhafızların umumî karargâhına hücum etmeğe teşebbüs eylemişlerdir. Otomobil ile gelen bu grup lejyonerlerin üzerine mitralyöz ateşi açarak birkaç kişinin ölmesine ve yaralanmasına sebebiyet vermişlerdir.

Londradaki Rumen sefareti memurları istifa ettiler

Londra, 30 (a.a.) — Öğrenildiğine göre Londradaki Rumen sefareti memurlarının büyük bir kısmı istifa etmiştir. Bükreşe gönderilen bu istifalar son kanlı vakalardan mütevelliddir.

JAPONYA Nankin hükûmetini resmen tanıdı

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

2 — Çin - Japon muahedesine müzeyyel protokol.

Esas muahede 1 kânunuevvelde meriyete girmekte ve ekonomik meselelerle iyi komşuluk münasebetlerine ve komintern aleyhinde teşriki mesaiye mütedair bulunmaktadır.

Çinin Japon ordu ve donanması tarafından işgali meselesi müstakbel bir anlaşma mevzuu teşkil edecektir.

Esas muahedenin beşinci maddesi mucibince Çin - yani Nankin hükûmeti - Japonyanın iki tarafın menfaatlerini müdafaa için Çinde muayyen yerlerde muayyen bir müddet zarfında donanma bulundurabileceğini tanımaktadır.

Barış tekrar teessüs edince Japon kuvvetleri Çin topraklarını terke başlayacaklar ve bu tahliye Çin hükûmeti topraklarında barış halini garanti etmek şartile iki sene zarfında nihayet bulacaktır.

Bugünkü muahede mucibince Çinde bulunan kuvvetler bu maddeden müstesnadır.

Çin hükûmeti ihtilâf müddetince Japon tebaasına verilen zararları tazmin edecektir.

İki hükûmet iyi münasebetleri devamlı surette muhafaza için icap eden bütün tedbirleri alacaklardır.

İki hükûmet komünist mahiyette tahripkâr harekâta karşı müşterek müdafaa tedbirleri almağı, bu maksadla topraklarındaki komünist teşkilâtlarını bertaraf etmeği ve bu hususta malûmat teati eylemeği taahhüt etmişlerdir.

Japonya, iki memleketin teşriki mesaisi suretile komünist faaliyetlere karşı müdafayı temin için, Mençiang bölgesile şimalî Çinde icap ettiği kadar kuvveti lüzumu kadar müddet bulunduracaktır.

Şimalî Çin ile iç Moğolistandaki Mengçiang'da bulunan hususî kaynaklara ve millî müdafaa için icap eden maden kaynaklarına gelince, Çin cümhuriyeti (Nankin) hükûmeti bu kaynakların iki memleket arasında sıkı bir teşriki mesai dairesinde inkişaf ettirilmesi taahhüt edilmiştir.

Diğer bölgelerde millî müdafaaya mahsus olan hususî kaynaklar için Çin hükûmeti Japonyaya ve Japon tebasına hususî kolaylıklar gösterecektir.

İki hükûmet umumiyet itibarile iki memleket arasında ticareti teşvik ve ezcümle mal arz ve talebini teshil ve rasyonalze etmek için icap eden bütün tedbirleri alacaklardır.

Japonya Çine sanayi, maliye, nakliyat ve münakalât sahalarına yardım ve teşriki mesaide bulunacaktır.

Japonya Çinde malik olduğu memleket dışı imtiyaz haklarını iptal edecek ve imtiyaz mıntakasını Çine iade edecek, Çin hükûmeti de Çinde yaşamak ve çalışmak arzu eden Japon tebaasının Çine girmesine müsade edecektir.

İhmalkârlık gösteren memurlar

Ankara 30 (Hususî) — Yeni kazanç defterlerile matbu evrakın tesis ve istimalinde ihmalkârlıkları görülenlerin ne suretle cezalandırılacağı Maliye Vekâleti tarafından vilâyetlere tamimle bildirilmiştir.

İngilizler dün Kolonyaya hücum ettiler

(Başı 1 inci sayfada)

Top ateşlerimizin düşmana verdirdiği hasaratın ehemmiyetini katiyetle tesbit imkânı hasıl olmamışsa da müteaddid defalar isabetler kaydedildiği görülmüştür.

Javelinde ölenlerin akrabaları süratle haberdar edileceklerdir. Gemilerimizde başka ne hasar, ne de insanca zayiat yoktur.

İtalyan Somalisine hücum

Londra, 30 (a.a.) — Amirallik dairesinin tebliği:

Harb gemilerimizden biri tayyarelerin de iştirakiyle İtalyan somalisindeki Gordafui yakınında bulunan Ras Alula hedeflerini muvaffakiyetle bombardıman etmiştir. Düşman depolarında çok büyük hasarat vukua getirilmiş ve iki büyük yangın çıkarılmıştır.

Gemide hiç bir hasar vuku bulmadığı gibi insanca da zayiat kaydedilmemiştir.

Churchill 66 yaşında

Londra, 30 (a.a.) — Başvekil B. Churchill bugün 66 yaşındadır. Bu yıl dönümü münasebetiyle kendisine memleketin ve imparatorluğun her tarafından muazzam mikdarda tebrik telgrafı gelmiştir.

Yıl dönümlerini hususî bir surette tesid ittiyadı olmıyan B. Churchill yine erkenden işlerine başlamıştır. B. Churchill sabahleyin şafakla kalkar ve ekseriya da sabaha kadar çalışır.

Fransız Hariciye Nazırı Laval Berline gidiyor

Nevyork, 30 (a.a.) — Nevyork Times gazetesinin Bern muhabirinin haber verdiğine göre B. Laval B. Hitlerin daveti üzerine Berline gidecektir.

Devlet iktisadî teşekküllerinin yıllık toplantısı

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

olmuştur. Bununla beraber umumî mürakabe heyeti nezaret ve mürakabesine tâbi teşekküler, müesseler ve işletmeler üzerinde mümkün olan etraflı tetkikler yaparak neticelerini ayrı ayrı raporlar halinde yüksek huzurunuza sunmuştur.

Heyet geçen sene ancak sekiz rapor hazırlıyabilmişti. Bu sene teşekküllere, müesseselere, ve işletmelere aid olmak üzere yüksek heyetinize 22 rapor sunulmuş bulunmaktadırBu raporlar 24/9/1940 tarihinden itibaren alâkalı vekâletlere gönderilmeğe başlanmış ve bir yandan da tabettirilerek - bir kaçı müstesna - tevzi olunmuştur.

Umumî mürakabe heyeti, mesaisinin muhassalasını teşkil eden raporlarında kemmyet bakımından tezayüd müşahede edildiği gibi keyfiyet bakımından da fark ve terakki bulacağınızı ummaktayım.

Umumî mürakabe heyetinin bu sene daha geniş tetkik ve teklifleri üzerinde duracak olan yüksek heyetinizin isabetli kararlarından hem teşekküllerimizin, hem de mürakabe heyetinin ilham ve kuvvet alarak bize daha semereli neticeler getireceklerinde ve vereceklerinde şüphem yoktur.»

Nutuktan sonra beş ihtisas komisyonu ayrılmıştır.

Mesaiye pazartesi günü başlanacaktır. Kapanış toplantısı 19 kânunuevvelde yapılacaktır.

Fransanın Suriye komiseri maktul düştü

Londra 30 (A.A.) — Vichyde neşredilen ve D.N.B. ajansı tarafından tekrar edilen bir tebliğde eski Paris polis müdürü Chiappe'in Fransız fevkalâde komiserliği vazifesini deruhte etmek üzere tayyare ile Suriyeye giderken öldüğü bildirilmektedir.

Bu tebliğe göre, Chiappe'i hamil olduğu tayyare çarşamba günü Sardonya adası ile Fransız sahileri arasında İngiliz ve İtalyan donanmaları muharebe ederken bir mermi isabet etmiştir.

TAKSİM Sinemasında
Senenin en muhteşem, en güzel filmi
Yıldız Sultan
Abdülvehab'ın yegâne rakibi Abdülgani Esseyid Aşkın Gözyaşları muganniyesi Necat Ali'nin
TÜRKÇE SÖZLÜ — ARAPÇA ŞARKILI
Gördüğü fevkalâde rağbet üzerine
2 NCİ HAFTA OLARAK DEVAM EDİYOR
Seanslar : 11 - 1 - 2,30 - 4,30 - 6,30 ve 9 da

İki kahkaha Kralı LOREL — HARDY'nin en son, en fazla gülünçlü ve en eğlendirici
LOREL-HARDY
HAYDUTLAR ARASINDA
Türkçe Sözlü büyük komedileri
SARAY Sineması
Müdavimlerinin bütün kederlerini unutturmaktadırlar.
İlâveten: FOKS JURNAL son dünya ve harp haberleri.
Seanslar: Saat: 11 - 1 - 2,30 - 4,30 - 6,30 ve 9

Bugün SAKARYA Sinemasında
Güzel ve büyük 2 Film birden:
PRENSLERİN GECELERİ
Aşk... Güzellik... Zenginlik
Jean Murat - Katha de Nagy
tarafından
Aşk Mahkûmu
Neş'eli ve güldürücü bir Film
FERNANDEL
MONA GOYA
tarafından
Matineler: Saat 11 de başlar

BUGÜN İPEK SİNEMASINDA
Herkesi Heyecandan Titretecek Müthiş ve muazzam bir film
TÜRKÇE SÖZLÜ
Demir Kapı
Amerikada eski Gangsterlerin korkunç maceralarını, ibretli akıbetlerini gösterir harikulâde bir şaheser. Baş rolde:
CHARLES BOYER
Bugün seanslar: 11 - 1 - 2.30 - 4,30 6.30 ve 9 da

BUGÜN MELEK SİNEMASINDA
ŞAHANE BİR AŞKIN ŞAHANE FİLMİ TAÇLI BAŞLAR ARASINDA KANLI BİR DAVA
SALTANAT KURBANLARI
Senenin en NEFİS FRANSIZ Filmi. BaşRollerde:
EDVİGE FEUILLERE - JOHN LODGE
Bugün seanslar: 11 - 1 - 2.30 - 4,30 - 6,30 ve 9 da

BULGARLAR NE İSTER?

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

Fakat on sekizinci asrın ortalarına doğru, bir Bulgar papazının kafasında, Bulgarlığı yeniden yaratmak fikri doğdu. Paissi adını taşıyan bu papaz Aynaroz manastırının saçı sakalına karışmış ihtiyar keşişlerinden biri, bir kütüphane faresiydi. Bir gün manastırın eski kâğıtları arasında vaktile Bulgar milleti ve bu milletin bir devleti olduğunu gösteren işaretlere tesadüf etti. Bunun üzerine şimdi bütün Bulgarlığın mukaddes kitabı olan «Bulgar milletinin, çarlarının, şehizlerinin tarihi» adlı kitabını yazdı. Bu kitab ilk Bulgar tarihi idi. Müsveddeleri elden ele dolaşarak yeniden bir millet haline gelmek fikri Bulgarlar arasında büyük tesir hasıl etti. Paissinin arkasından papaz kıyafetinde başka mürşidler peyda oldular ve bunlar dağlarda, mağaralarda başlarına topladıkları Bulgar kabalıklarını uyandırmağa başladılar. Fener patrikhanesi bu uyanış hareketinin farkına varınca öncüler şiddetli bir takibe girişti. Bunlardan bir kısmı Bükreşe kaçtı ve orada ilk Bulgar ihtilâl nüvesini vücude getirdi. Az zamanda basılan eserlerle Bulgarlığın uyandırılması hareketine daha şiddetli bir hız verildi. Bu suretle kesif bir cehalet devrinden sonra, bir asır kadar devam eden gayretler ve faaliyetlerle Bulgarlar arasında «Bulgarlık» fikri yeniden dünyaya geldi.

Bulgarlığın bu ilk uyanış günlerinde Fener kilisesi nüfuzunu kaybetmek korkusile bu dava aleyhinde çalıştı. Fakat inadçı ve gözü pek olan Bulgar papazları ellerinde incil ibbelerinin altında birer silâh saklayarak bütün Bulgarları ayaklandırmağa muvaffak oldular. Ve nihayet Çarlık Rusya elçisinin de Bulgar davası tarafını tutmağa başladığını gören Fener kilisesi mücadeleden vaz geçti. Bir tek mânia olarak yalnız Babıâlî kalmıştı. Nihayet Bulgarlar; Osmanlı ricali arasında sadakatile şöhret Sisam beyi olan Bogrodi beyi de elde ettiler., ve bunun vasıtasile Babıâlîyi yumuşattılar.

* * *

Bulgarlığın dinî müessesi olan Ohri Eksarhhanesi asırlarca evvel kapatılmış ve Bulgarlık asıl adından sonradır ki nikbinliğini kaybetmiş, şekilsiz avare, anonim bir yığın halini almıştı. Fener patrikhanesi ile Babıâliden yeni Bulgar kilisesini açmak müsaadesi alan Bulgar halkı bu muvaffakiyeti bir merhale addetti. Asıl gaye ruhanî istikbâlin kaynağını yeniden tesis etmek, Bulgar Eksarhhanesini diriltmekti. Binaenaleyh evvelâ bir kilise isteğile yola çıkan Bulgar, gittikçe artan bir hızla, inkişâfa sürüklediği yola, Babıâliden asıl Eksarhhane fermanını koparmak yoluna dökülecekti.

İstanbulda bir Bulgar kilisesi açmak izni ve bunun arkasından Ohrede bir Bulgar kalabalığı işaret edilirse orada da kiliseler açmak müsaadesi verilince, Bulgar, devletini önüne ikinci bir mesele ile geldi: Bu kiliselerde yaptığı içtimalarla ilk millet toplantılarını gerçekleştirdikten sonra Bulgar kilisesinde Rum papazını dinlemek istemediğini, kendi kilisesinde kendi papazını görmek talebini ileri sürdü. Kendisine bir şey verildiği zaman karkasından başka bir şey istemek yaradılışında olan Bulgar, bir kere kendi papazını da hükûmete resmen kabul ettirdikten sonra, artık fiilen teşkilâtlanma yolunda büyük bir adım atılmış olacağını biliyordu. Kiliseler çoğalacak, her kilisenin etrafında bir cemaat kurulacak ve bu cemaatlerin başında, kilisenin minberinden hükmeden bir papaz, sürüyü mütemadi surette uyanık tutacak, ona ne yapması lâzım geldiğini öğretecek ve ileriye doğru boyuna yol alınacaktı. Her kilisenin hakikatte tam bir fesad ocağı haline getirilmesi hiç de güç bir şey değildi. Yeni Bulgaristan ancak bu ocağın içinde yakılacak mukaddes ateşten doğabilecekti.

Binaenaleyh kilise müsaadesi alınır alınmaz, usul ve sistemle çalışmağı bilen Bulgar kafası, ruhanî istiklâlden siyasî istiklâle giden merdiveni, birer birer, basamak basamak çıkmağa başladı.

İlk hareket Bulgar kilisesinin açılması müsaadesini almıştı. İkinci hareket bu kiliseden Rum papazını kapı dışarı ederek yerine Bulgar papazını yerleştirdi.

Üçüncü hareket her kilisenin etrafındaki Bulgar kalabalıklarını yer yer cemaat haline koymak, her birini ayrı ayrı teşkilâtlandırmaktı. Yapılan toplantılarda Bulgar cemaatinin nizamları ve temel kanunları atılmakta geç kalınmadı.

Şimdi, en mühim mesele, elde edilen bütün bu imtiyazları ana köke bağlamak, Bulgarlığın bütün dinî - millî hareketlerine kaynak vazifesi görecek asıl merkezi yaratmaktı.

Binaenaleyh bütün Bulgar gözleri 1767 danberi kapalı duran Ohrideki Bulgar Eksarhhanesinin tekrar açılması gayesine dikildi.

Mücadele koylay olmadı ve gerek Fener patrikhanesi, gerek Osmanlı devleti ile en şiddetli ve kanlı safhalara girdikten sonra, nihayet 1870 de, yani Ohri Manastırının kapanışından yüz küsur sene sonra, Fenerden tamamen ayrı, müstakil bir Bulgar Eksarhhanesinin tesisi hakkı bir sultan fermanile tekrar Bulgarlığa verildi.

Bu ferman, Bulgar ruhanî istiklâlinin katî fermanı idi.

Binaenaleyh bu fermana dayanarak bir gün İstanbulun içindeki 20,000 Bulgar namına büyük bir toplantı yaptılar ve bu ilk büyük millet toplantısında Bulgarlığı teşkilâtlandıran kanunların esaslarını koydular.

Asırlar süren bir karanlığa rağmen bu derece inat ve ısrar ile uğraşan, Babıâlinin ve Fener gibi iki müthiş kıskacın arasından bu fermanı koparan Bulgarlar, artık şimdi, aydınlıkta, rahat rahat, göz göre göre komite teşkilâtlarını yapacaklar, gizli bir ordu halini alacaklar ve gitgide devletin başına muazzam bir belâ olacaklardı.

Fakat Babıâli yarın çıkacak fesadların tohumlarını nasıl oluyor da bugünden kendi elile ekmekte idi?

Çünkü bir taraftan Rumelideki dinî karışıklıkların büyümesinden korkuyor, diğer taraftan Bulgarların dinî ve millî birliklerine doğru attıkları adımları zorlaştırmazsa onları başkalarının kucağına atmıyacağını ve daha çok kendi hesabına kazanacağını zannediyordu.

Binaenaleyh 1870 de Eksarhhanenin fermanı verildi, 1871 de teşkilâtı kuruldu ve 1872 de Vidin piskoposu ilk Bulgar Eksarhı tayin olundu.

(Arkası var)

RADYO

1/XII/1940 PAZAR

9.00 Program ve memleket saat ayarı.
9.03 Müzik: Hafif program (Pl.)
9.15 Ajans haberleri.
9.30 Müzik programının devamı (Pl.)
9.45/10.00 Ev kadını — Yemek listesi.
12.30 Program ve memleket saat ayarı.
12.33 Müzik: Büyük fasıl heyeti.
12.50 Ajans haberleri.
13.05 Müzik: Büyük fasıl heyeti programının devamı.
13.25/14.30 Müzik: Radyo salon orkestrası (Violonist Necib Aşkın idaresinde).
18.00 Program ve memleket saat ayarı.
18.03 Müzik: Radyo caz okestrası (İbrahim Özgür idaresinde)
18.50 Müzik: Fasıl heyeti - Karışık program.
19.30 Memleket saat ayarı ve ajans haberleri.
19.45 Müzik: Muhtelif şarkılar.
20.15 Müzik: Musiki kaleydoskopu (Pl.)
20.30 Konuşma.
20.45 Müzik: Saz eserleri ve yeni şarkılar.
21.15 Konuşma.
21.30 Müzik: Şan soloları - Bayan Alice Ochsner tarafından.
22.00 Müzik: Seçilmiş tangolar (Pl.)
22.30 Memleket saat ayarı, Ajans haberleri, Ajans spor servisi ve Ankara sonbahar at yarışları neticeleri.
23.00 Müzik: Dans müziği (Pl.)
23.25/23.30 Yarınki program ve kapanış.

TİYATROLAR

Şehir tiyatrosu temsilleri

Tepebaşında Dram kısmında

1/12/pazar gündüz saat 15.30 da
1/12/1940 Pazar günü akşamı saat 20.30 da
AYAKTAKIMI ARASINDA

İstiklâl Caddesinde Komedi Kısmında
1/12/pazar gündüz saat 15.30 da
1/12/1940 Pazar günü akşamı saat 20,30 da
DADI

* * *

İlk Operet sanatkârı
CEMAL SAHİR jübileşi
3 Birincikânun ŞEHİR Tiyatrosu Komedi kısmında
Şehir Tiyatrosu san'atkârları
San'atkâr NAŞİD
Nuvart Irma Toto
Naşid Afacan rolünde
Çardaş, Tarla kuşu operetleri
Gişe perşembeden açıktır

BORSA

30 İkinciteşrin 940

			Açılış ve kapanış
Londra	1	Sterlin	5.24
New - York	100	Dolar	132.20
Cenevre	100	İsviç. Frc.	29.7725
Atina	100	Drahmi	0.9975
Sofya	100	Leva	1.6225
Madrid	100	Peçeta	13.90
Budapeşte	100	Pengö	26.5325
Bükreş	100	Ley	0.625
Belgrad	100	Dinar	3.175
Yokohama	100	Yen	31.1375
Stokholm	100	İsveç ko.	31.0975

Esham ve Tahvilât

Tahvilât üzerine muamele olmamıştır.

SPOR:

Mektebler arasında futbol maçları

Mektepler arasında tertib edilen futbol müsabakalarına dün Şeref stadında başlandı.

İlk maç Boğaziçi ile Haydarpaşa liseleri arasında idi. Birinci devre her iki tarafın müsavi oyunile geçti. Devrenin sonlarına doğru bir sayı kazanan Haydarpaşalılar birinci haftaymı 1 - 0 galib bitirdiler. İkinci devrede de Haydarpaşanın bariz bir hâkimiyeti görülmemesine rağmen Boğaziçlilerin bek hattı ve bilhassa kalecilerinin bozuk oynaması Haydarpaşalılara avantaj temin etti. Bu vaziyetten istifade eden Haydarpaşalılar arka arkaya iki sayı daha kazanarak galibiyeti garantilediler.

Bu gollerden sonra Haydarpaşa kalesine tehlikeli akınları görülen Boğaziçliler yegâne gollerini atarak 3 - 1 vaziyete geldiler. Oyunun sonlarına doğru da son gollerini atan Haydarpaşalılar maçı 4 - 1 galib bitirmeğe muvaffak oldular.

İkinci maç Kabataş ile Hayriye liseleri arasında yapıldı.

Kabataşlıların golüne haftaymın sonunda Hayriyenin mukabele etmesile birinci devre 1 - 1 berabere bitti.

İkinci devreye sıkı başlıyan Hayriyeliler oyunda kolaylıkla hâkimiyeti tesis etmeğe muvaffak oldular ve iki gol daha atarak maçı 3 1 - kazandılar.

Dünkü mektep maçları fudbol itibarile zevkle seyredilebilecek mahiyette idi. Bilhassa Haydarpaşa ve Boğaziçi ekipleri takım itibarile birinci küme takımlarımızın bir çoklarile boy ölçüşecek vaziyettedir.

Atletlerin çalışmaları

Beden Terbiyesi İstanbul Bölgesi Atletizm Ajanlığından:

Atletlerin çalışma gün ve saatleri aşağıda gösterildiği veçhile tesbit edilmektedir.

Beyoğlu Halkevi salon idmanları: Çarşamba ve cuma günlei saat 19 dan 20.30 kadar.

Eminönü Halkevi salon idmanları: pazartesi ve cuma günleri saat 17 den 18.30 kadar.

Kır koşusu idmanları: Salı ve perşembe günleri saat 16 dan itibaren pazar günleri sabah saat 8den itibaren Şişli Likör fabikası önünde başlıyacaktır. Buradaki idmanları milli atlet Rıza Maksud İşman yaptıracaktır.

Güreş hakem kursu

Kânunuevvel ayı içinde Ankara, İstanbul ve İzmirde güreş hakem kursu açılacaktır.

Ankarada Tayyar Yalas İstanbulda İsmail Hakkı Vefa Sadullah Çiftçioğlu İzmirde doktor Saib Nuri tarafından kurslara devam edeceklere ders verilecektir.

Bundan sonra da yapılacak güreş müsabakaları bu kurslardan mezun güreş hakemleri taafından idare edilecektir.

HALKEVLERİ

Şişli halkevinin teşekkürü

Şişli Halkevimizde toplanmakta olan kahraman askerlerimize kışlık hediye yekûnu yirmi bir bin parçayı geçmiştir. Bu hususta büyük teberrülerde bulunan ve isimleri ayrıca ilân edilecek olan aziz komşularımızla okullara ve bu meyanda üç bin parça kendi şahısları ve yedi yüz küsur parça da Üsküdar ve Ahırkapı tütün depoları ameleleri adına olmak üzere 3723 parça hediye eden sayın bay ve bayan Mithat Nemliye alenen teşekkür ederiz.

YURDDA SABAH

Bergamada kanlı bir cinayet oldu

Bir genç hemşire ve eniştesini öldürdü

İzmirden bildiriliyor:

Bergamada Ertuğrul mahallesinde bir cinayet olmuş, Ömer oğlu Hasan, uzun zamandanberi aralarında derin bir münaferet hasıl olan kız kardeşi Haticeyi ve eniştesi Zekeriyayı bıçakla ağır surette yaralamış, öldürmüştür. Cinayet, Haticenin evinde olmuş, katil Hasan, kız kardeşi ile kocasını öldürdükten sonra Zekeriyanın kardeşi manav Mustafaya da hücum ederek bıçakla onu da ağır surette yaralamış ve kaçmıştır.

Zabıta; süratle takibine çıkarak kanlı bıçağıyle katili yakalamış ve adliyeye teslim etmiştir. Hasan 35 yaşındadır. Cinayette bazı karanlık noktalar bulunduğu tahmin edildiğiçin tahkikata ehemmiyetle devam edilmektedir.

Adanada muhtekirler şiddetle takip olunuyor

Adana (Hususi) — Kilosu 50 kuruşa olan çiviyi 135 kuruşa satmak suretile ihtikârda bulunan hırdavatçı Mehmed oğlu Osman Yeşilkaya, hakkında tanzim edilen evrakile birlikte adliyeye verilmiştir.

İki kömür muhtekiri sürgüne yollanıyor

Kömür ihtikârından suçlu olarak mahkemeye verilen Gani Küçük ve İhsan Canatan duruşmaları sonunda ikişer sene İzmire sürgünle ve beşer yüz lira para cezasile tecziye olunmuşlardır.

Hatayda yeni bir ticaret okulu açılıyor

Antakya (Hususi) — Hatayda bir orta ticaret mektebi açılmasına karar verilmiş, hazırlıklara başlanmıştır. Mektebin yakın bir zamanda faaliyete geçmesi için çalışılmaktadır.

İzmir ağır cezasında bir cinayet davası

İzmir (Hususi) — İzmirde küçük Abdülkadirpaşa hanı sahibi İranlı Hasanı bıçakla öldürmekle suçlu Nevzad Zırhlı İzmir ağır cezasında muhakeme edilmeye başlanmıştır. Suçlu cinayet etrafında şunları da söylemektedir:

— İzmire yeni gelmiştim. Beş çocuğum ve karımla beraber Hasanın hanında bir odaya yerleştik. Aradan birkaç gün geçince bizden para istedi. Paranın geleceğini ve borcumu ödiyeceğimi söyledim. Buna kulak asmadı. Akşam üstü yine geldi. Ben de kavun kesmekte idim. O kadar fazla hakarette bulundu ve iskemle ile üzerime yürüdü ki, ne yaptığımı bilmez bir halde elimi bir kaç defa salladım. Bu suretle bıçakla onu bir kaç yerinden yaralamışım.

Mahkemede bir de doktor dinlendi. İfadesine göre hastaya bir serom yapılarak ölmüş olduğu anlaşıldı. Yaralı Hasana bu seromu yapan hastahane memurunun celbi için mhkeme başka bir güne bırakıldı.

İzmitde kömür ihtikârı

İzmit (Hususi) — Şehrimizde üç, dört gündür kömür bulunmamaktadır. Buna sebeb belediyenin odunun kilosuna 30 para, kömürün de 3.50 kuruş narh vermesidir.

Kömürcüler bu narhı az bulmuşlar ve bililtizam şehre odun ve kömür getirmemeğe başlamışlardır.

Bu vaziyet üzerine şehirde kömür buhranı başlamış, kömürün kilosu 7 - 8 kuruştan, bir araba kömür de 20 - 25 liradan satılmağa başlanmıştır.

Halk, bu vaziyetin süratle önlenmesini beklemektedir.

1941
KÜÇÜK TASARRUF HESAPLARI İKRAMİYE PLANI

Adet	Liralık		Lira
1	2000	=	2000.—
3	1000	=	3000.—
2	750	=	1500.—
4	500	=	2000.—
8	250	=	2000.—
35	100	=	3500.—
80	50	=	4000.—
300	20	=	6000.—

TÜRKİYE İŞ BANKASI

Türkiye İş Bankasına para yatırmakla yalnız para biriktirmiş olmaz, ayni zamanda taliinizi de denemiş olursunuz.

Keşideler: 4 Şubat, 2 Mayıs, 1 Ağustos, 3 İkinciteşrin tarihlerinde yapılır

Kumbaralı ve kumbarasız hesaplarında en az elli lirası bulunanlar kuraya dahil edilirler.

Tecrübeli Steno Daktilo

Türkçe, İngilizce, Fransızca ve Almanca iyi bilen muhasebeye vâkıf Türk tebaası bir Steno daktilo hususî bir müessese tarafından aranılmaktadır. Referansları ile birlikte (R. F.) rumuzile İst. 176 posta kutusu adresine mektupla müracaat

Devlet Demiryolları İlânları

Muhammen bedeli (1800) lira olan 2 aded hava kompresörü 10/12/940 salı günü saat (11) on birde Haydarpaşada gar binası dahilindeki komisyon tarafından açık eksiltme usulile satın alınacaktır.

Bu işe girmek istiyenlerin (135) liralık muvakkat teminat ve kanunun tayin ettiği vesaikle birlikte eksiltme günü saatine kadar komisyona müracaatları lâzımdır.

Bu işe ait şartnameler komisyondan parasız olarak dağıtılmaktadır.

(11151)

İzmir Nafia Müdürlüğünden :

31499 lira 60 kuruş keşif bedeli üzerinden kapalı eksiltmesi ilân edilen Cümhuriyet kız enstitüsü ikmali inşaatı için teklif olunan bedel muvafık ve lâyık hadde görülmediğinden ayni iş bir ay içinde ihalesi yapılmak üzere pazarlığa konulmuştur. İsteklilerin 2490 sayılı yasa hükümlerine göre hazırlıyacakları teminatlarile birlikte 29/11/1940 tarihinden itibaren İzmir Nafia Müdürlüğünde müteşekil komisyona baş vurmaları. «11399» «5239»

Askerlik işleri

Bayanları şubeye davet

Beşiktaş Askerlik şubesinden:

1 — Okur yazarlığına dair diploması bulunanlarla lise, orta ve ilk mektep mezunlarından 30 - 40 yaşındaki bayanlara mahsus askeri hastahanelerde üçüncü defa açılacak olan Yardımcı ve Hastabakıcı hemşireler kursuna iştirak etmek istiyenlerin kayıtları yapılmak üzere üzere birer aded vesikalık fotoğrafla şubemize her gün ve saatte şifahen müracaat etmeleri.

2 — Bu kurslara iştirak edecek bayanlara kurs sonunda Vekâletçe diploma verileceği gibi bir çok rüçhaniyet ve imtiyaz hakları da kazanmış olacakları da ilân olunur.

ÇALGILAR

Ahenk, Mandolin ve saire
Eskişehir : Ahenk mucidi
S. SUAT

Sahibi: A. Cemaleddin Saraçoğlu — Neşriyat Müdürü: Macid Çetin
Basıldığı yer: (H. Bekir Cürsoylar ve Cemaleddin Saraçoğlu matbaası)

Bir çalgıcının seyahati

98

— Klakforttan iki istasyon aşağıda şimendiferden ineceksiniz dedi. Bir dolapdan çıkardığı uzun dört köşe iki mukavva parçasını bir demirin arasına sokup çıkardıktan sonra:

— İşte biletleri alınız.

Dedi. Biz biletleri aldık. Pencerenin önünden ayrılmak üzere iken biletçi:

— Acele etmeyiniz, bir mark yirmi fenik alacağınız var. Sonra biletçi bizi dolandırdı demeyiniz.

Dedi. Delikten parayı bize uzattı. İki kişi için kırk sekiz mark almak yerine bir dolandırıcılık değil imiş. Bu herif bize büyük büyük bir mark yirmi fenik ikram etmiş idi! Hatırıma geldi, herife:

— Dediğiniz istasyonda indikten sonra Napoliye yürüyerek kaç günde muvasalat edebiliriz?

Dedim.

— Tabanınıza kuvvetlimisiniz?

— O cihetten hiç merak etmeyiniz. Hattâ bir köyde beni zola evlendiriyorlar idi. Ben de düğün davetlilerin arasından tabanları kaldırdım.

Fredrih kolumu dürttü, yavaşça:

— Canım arkadaş ne yapıyorsun? Çok konuştuğunu anlatayım derken alt tarafı pot geliyor. Böyle şeyleri söylemeğe lüzum yok. Haydi şimendiferi yine kaçırmıyalım.

Dedi. Biletçi son istasyonumuzdan Napoliye daha pek çok olduğunu söyledi. Yarı yol bile değil imiş. Binaenaleyh herife:

— Şimdilik adiyö adiyö arkadaş. Bu gidiş ile milyoner olacağınıza hiç şüphe yok! Pazarlıksız alış verişde oluyormuş! Ne kadar nazlı davranıyorsunuz? Ben olsam beş, on markı bile elden kaçırmak istemem. İyi iyi..

Demekten kendimi alamadım. Şimendiferin yerini öğrenmiş idik. Merdivenleri yukarı çıktık. Gündüzkü mahalde yine uzun şimendifer arabalarından bir çok duruyor idi. Arabaları birer birer gözden geçirdik. Gündüz binmek istediğimiz süslü arabalara benzemiyorlar idi. Hem bunların kapıları gayet geniş, üstleri açık idi, Fredrihe:

— Ah arkadaş. Gördün mdü? Keşki sabahleyin herif ile uyuşmalı idik. Baksana o güzel arabalar gitmiş, eski üstü açık çardaklar kalmış. Ne yapacağız? Ya yolda yağmur filân yağarsa.

Dedim. Fredrih bana hak verdi. Fakat başka çare kalmamış idi. Hiç olmazsa temizce bir araba bulmak maksadı ile aşağı yukarı dolaşdık. En nihayet büyük sürme kapılı açık bir arabaya girdik. Arabanın içerisi gayet geniş olmak ile beraber oturacak bir kerevet bile yok idi. Arkadaşım ile kapıyı kapamağa karar verdik. Evvelâ ben uğraştım. Kapı yerinden oynamıyordu. Fredrih yardıma geldi, biz meşguliyette iken istasyondan doğru koşa koşa iki kişi geldi. Refikim ile beni arabadan aşağıya çekip attıktan sonra:

— Burada ne arıyorsunuz çapkınlar? dedi.

— Pardon mösyöler! Ne arıyacağız? Şimendifer arabasına bineceğiz. Parasını peşin verdik. İnanmaz iseniz işte mukavvaları burada.

Diyerek heriflere bilet dedikleri kâğıdları gösterdim. Herifin biri:

— Doğru amma sizin bineceğiniz arabalar bunlar değil, dedi.

Ben sordum:

— Bu arabalar kimin için?

— Kimin için olacak? Bunlar ile öküz nakledilecek. Siz öküz müsünüz?

— Hayır.

— Öyle ise dışarı çıkın. Şimendiferi bekleyin.

Bir şey merakımı mucib oldu. Acaba öküzleri bizden ucuz mu götürüyorlardı? Herifler vücude nisbetle para alıyorlar ise öküz sahiplerinin bizden çok para vermeleri lâzım gelir. Binaenaleyh:

— Arkadaş bir öküzü bizim gideceğimiz istasyona kadar kaça götürüyorsunuz?

Dedim. Herif kahkahayı salıverdi:

— Öküz başına on mark.

Cevabını verdi.

— Lâkin bu nasıl olur? Bizden adam başına yirmi dört buçuk mark bilet parası aldığınız halde bizim gibi sekiz adama muadil bir vücud ve siklette olan öküzlerin beherinden on mark almak doğru mu?

Herifler daha ziyade gülmeğe başladılar, biri:

— Fakat öküz olduğu için ucuz nakledliliyor, siz adamsınız. Yoksa sizi de ucuz naklederdik.

Dedi. Şu sırada öküz olmak işe yarıyacak. Yarıdan ziyade istifade edilecek. Fredrih:

— Alfred benim aklıma bir şey geldi.

Dedi.

— Nedir?

— Biz de öküzlerin konulduğu arabaya o fiyat ile binemez miyiz?

— Ha iyi hatırıma getirdin.

Dedikten sonra şimendiferçilere:

— Mösyöler! Biz zengin değiliz. Bizi şimendifere öküz fiyatına kabul etseniz.

— İyi ama siz kanapeli, üstü kapalı, süslü arabalarda oturacaksınız. Görmüyor musun öküz arabaları ne kadar fena.

— Zararı yok. Bizi süslü arabalara bindirmeyiniz. Biz de bunlar ile birlikte..

Herif sözümü kesti:

— Haydi budalalar! Artık gevezelik yeter, hem burada durmayınız. Memnudur. Şimendiferi dışarıda bekleyiniz.

Dedi. Biz gitmeğe davrandığımız sırada istasyondan koşa, koşa, şişman, kısa boylu, enli şapkalı bir adam geldi. Şimendifercilere:

— Hayvanlar hazır.

Dedi.

Ben yeni gelen adama:

— Mösyö nasıl hayvanlar?

Dedim. Herif bizi iyice süzdükten sonra:

— Sizin gibi hayvanlar.

Dedi. Şimendiferciler bizim nasıl budala adamlar olduğumuzu, öküz fiyatına şimendifere binmek istediğimizi anlatıyorlardı. Derken o şişman adam:

— Siz nereye gidiyorsunuz?

Dedi.

Ben cevab verdim:

— Şimendiferciler nereye götürürlerse.

— O ne demek?

— İşte öyle.

— Canım nasıl öyle?

— Dur mösyö anlatayım. Paramız yoktu. Napoliye kadar elli mark verdik kabul etmediler, fakat bizi elli marklık yere kadar götürecekler.

Herif biletimizi muayene etti. Memurlar ile bazı şeyler konuştuktan sonra?

— Bana bakınız. Elli markınızı geri almak ister misiniz?

Dedi.

— Hay, hay fakat dediğinden on para noksanına razı olmıyan şimendiferci sonra bizi götürmez.

— Hayır! O cihetten merak etmeyiniz, şimdi size bir şey de teklif edeceğim.

— Nedir?

— Şimdi ben buradan iki vagon öküz göndereceğim. Her vagonda hayvanlara yem filân verecek bir bekçiye lüzum var. Siz bunu kabul ederseniz elli markınızı geri alacaksınız. Nasıl?

Hiç düşünmeğe hacet yok.

— Evet kabul ederiz. Fakat biletçi elli markı vermez.

— Elli markı size ben vereceğim.

Herif hakikaten kesesini çıkardı. Avcuma elli mark saydı. Halbuki biz biletçiye elli mark verdiğimiz halde bize bir mark yirmi finiki iade etmişti. Şimdi ben de bunu öküzcüye ade edecektim.

Herife:

— Pardon mösyö! Sonra şu adamlar beni dolandırdı dersiniz. Bizim biletimiz tamam elli mark değildir. Bir mark yirmi finik alacağınız kalıyor, onu vereyim.

Dedim. Herif güldü, başını sallıyarak:

— Bunlar da garib adamlar! Arkadaş senin paran sende kalsın haydi bakalım vagonlara giriniz. Otlar filân var. Onları yerleştirin.

(Arkası var)